Üksiknummer 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секций Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Западн. Бюро Ц. К. Р. К. П.
W.K.P. kesk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sekt. häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Ärituu kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-86, trükikoda — 171-11.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
eesmisel lhk. 3 r. kul.	Linnades 1 kuu — 1 rbl.
viimasel „ 1 „ „	aasta — 11 rbl.
keskmistel „ 6 „ „	Maal 1 kuu — 50 kop.
k.-har. asut. 20 k. „	aasta — 5 rbl. 50 kop.

E. Kirjest. Ühisuse liikmetele ja kollekt. tellides 15% odavam.

Nr. 47 (2247) Reljapäewal, 26. weebruaril 1925 8. aastakäik

Prantsusmaa ja S. R. W. Liit

Jutuajamine Prantsuse saadiku Herbettega.

Wöib olla selle töttu, et alles hilja aegu tagasi astusin saadikute ettewaatlikku korporatsiooni, ei wöi ma siiski lahti ütelda mötteest, et könelda tuleb awalikult ja otsekoheselt rahwuswaheliste wahekordade raskusteest. Seepärast könelen ma mitte kaheldes, et maal, kus ma elan ja maa wahel, mida esitan, on keeruline silmapilk. See keeruline silmapilk seisab selles, et lähendada minewiku rahalisi arweid. Miks eitada sarnast raskuse olemist. Palju ausam on öelda: — Kasutame ära selle raskuse initsiatiiwi wäljenduse — sihil, mis parandaks mölemi maa wahel suhteid ja kaasaitaks üldisele selginemisele. Et S. R. W. Liidu walitsus wöiks kinni maksta wäljamaa wölad, millised ei oleks ka nende kinnimaksmise pöhjused, on waja, et S. R. W. Liit esialgselt müüks wäljamaale wastaw arw oma kaupe. See pärast, on iga isik ja iga rahwus, kes huwitatud S. R. W. Liidust teatud maksude saamises, ühes sellega on huwitatud S. R. W. Liidu wäljaweo arenemisest. Sarnane wäljawedu omakorda wöib areneda siis, kui S. R. W. Liidu saadused on teatud kuulsuses ja leiawad ostjaid, kui need kaubanduslikud operatsioonid kergendatakse, wastawate krediitide andmine kergendab S. R. W. Liidu walmistuse wiljakust, ja kui löpuks S. R. W. Liidu wiljakus suureneb siis, kui ta wäljaspoolt warustatakse mönede tarwilikkude ainete näol, laialiste rahwusliste waranduste kasutamise kaudu wäljamaa kapitaalide poolt.

Niimoodi awalikult, rahaliste raskuste hindamisega meie mölemi maa wahekordades, jöuame paratamatalt järeldusele: Prantsusmaa on eriliselt huwitatud turgude kaswamises Wene walmistuse jaoks, kui siin juures wöimaldatakse S. R. W. Liidu poolt kaubanduslist laenu. Niisama on huwitatud küsimusest, warustada S. R. W. Liidu enamtarwilikumate kaupadega, tema määratu riigi rikkuste ärakasutamiseks. Sarnane on alusföhi, mille pääl wöite teie wöimaluste kaswu töttu kaasa aidata kinnikatta meie kaotusi, samal ajal katta ka oma kaotusi.

S. R. W. Liidu osawötmine Lioni aastalaadast, millel sel aastal on täiesti eriline tähtsus, on esmeseks sammuks majandusliikule ülesehitusele ja üldistele saawutusele. S. R. W. Liidu wäljapanekud Lionis leiawad tähelpanelikke ja paljuarwulisi tarwitajaid. Soowime neile edu ja loodame, et tulewal aastal see edu suureneb weel rohkem.

Sarnane on üldine nende ridade kirjutaja soow, kes jälgides Moskwas saaduid saawutusi, näeb piiramatuid wöimalusi edaspidiseks arenemiseks, soowib kõigest südamest mölemi maa lähenemist sarnasel määral, kui kaswawad nende warandused.

Inimeste ohwritega tulekahju Moskwas.

Üleeila öösel pääses tuli lahti kahekordses puumajas Nishegorodski uul. Enne tuletörjujate kohale jöudmist oli terwe maja tuleleekides. Et ennast päästa, hüppasid mitmed inimesed teiselt korralt läbi akande maha.

Pääle tule ärakustutamise leiti majas 8 pölenud surnukeha.

Belglaste saatkond Leningradis.

Leningradis kolm päewa kohal wiibiwad belglaste ömblustööliste ametühisuse saadikud Cornei ja Liebars käisid sm. Wolodarski nim. ömbluswabrikus, walgepesu „Krasnöi Rabotniku“ wabrikus ja wabrikutehaste koolides, kus tutwunesid walmistusega ja kulthariduslise tööga. Belgia saadikud käisid Leningradi enam waatamisewäärilistes kohtades, käisid Ermitaashis, Rewolutsiooni muuseumis ja Peetri-Pauli kindluses. Tunaeila öhtul söitis saatkond Moskwa edasi.

Lordide uus kallaletungimine S. R. W. Liidule.

Londonist, 24. weebr. Alamkoja istangul küsis tööliste partei liige Mac Cender, mispärast walitsus ei uuenda Arkosiga lepingut, ametlikkudes wäljaannetes trükkida ära kuulutust Wene tooresainetest, seda silmas pidades, et Briti tööstus wajab seda tooresainet, mis ei wöi mingil tingimisel wöistelda tema töösaadustega.

Rahaministri abi Samuel wastas: walitsus ei taha, et ametlikkudesse wäljaannetesse lubatakse kuulutusi firmalt, millest teada on, et see on Inglismaal ainukene kaubanduse agent sellelt walitsuselt, kes ei täida oma kohustusi Briti kodanikkude wastu.

Siis küsis Mac Cender, kas Samuel arwab, et sarnase otsusega suudab walitsus teostada kuninga troonikõne kawatsusi. Nende sönade juures tõusis wanameelsete pinkidelt kisa korra juure nöudmiseks. (Mac Cender tähendas selle osa pääle troonikönes, kus awaldatakse lootust, et sõbralik wahekord Suurbritannia ja S. R. W. Liidu wahel alal hoitakse).

Selle küsimuse pääle wastas Samuel: „Ei, sir. Paljud Briti alamad kaotasid ilma wähemagi süüta oma waranduse ja kokkuhoitud summad selle töttu, et Wene walitsus wöttis ära nende päralt olewad ettewötted. Kui meie mahutame Arkose kuulutusi meie wäljaannetesse ja töösturid astuwad kaubanduslikku wahekorda Wenemaaga, aga selle järele kaotawad oma raha, siis ei kahtle mina, et need töösturid süüdistawad mind nende kuulutuste awaldamise luba pärast. Mina mötlen, et alamkoja enamus toetab mind selles küsimuses“.

Samueli seletus wöeti wastu hääkskiitmisega wanameelsete pinkidel ja protestidega tööliste partei pinkidelt. Mac Cender küsis uuesti, kas on Samuelile teada, et Arkos kuulutas kaupasid, mis ei wöistle Suurbritannia omadega, waid olid tarwilised Briti tööstusele, samuti ka, et Arkos malsis nende kaupade eest, mida tema Suurbritanniast ostis, wiimse krossini wälja. Mac Cender ei saanud selle pääle wastust, sest alamkoja esimees seletas, et päewakorra järele ei ole nüüd aeg waielusse astuda ja löpetas küsimuse arutamise.

Kuidas lordid aitawad töötatööliši.

Töötatööliste meeleawaldus Londonis.

Londonist, 24. weebr. Eile käis saatkond, mis koosnes töötatööliste ühisuse juhtidest — Holt Haunington ja Andres ning tööliste partei liigetest — Lansberi, Tairtel, samuti ka kommunisti Saklatwali, tööministri ees, et töötatööliste nimel protesteerida olukorra wastu, mis loodud töötatöölistele abirahade wähendamise töttu. Saatkonda saatis ministeeriumi 6000 töötatöölist. „Daily Heraldi“ sönumisaatjale seletas Lansberi, et läbirääkimised kestsid 2½ tundi, kuid waewalt annawad nad soowitawaid tagajärgi.

Töötatööliste rahad anti politseinikkudele.

Londonist, 24. weebr. Eilasel alamkoja koosolekul esines tööliste partei resolutsiooniga, mis protesteerib 350 tuhande naelsterlingi maksmise wastu Ulsteri walitsusele (Põhja-Iirimaal) politsei ülewalpidamiseks, kuna see raha oli määratud töötatöölistele abiandmiseks Ulsteris. Tööliste partei resolutsioon lükati tagasi 271 häälega 113 hääle wastu.

Saksamaa „erakorralise kommissjoni“ asi.

Margisi ja Sohni tunnistused.

Leipzigist, 24. weebr. Oma tunnistuse löpul walgustab Margis seda kahtlast olukorda, mis oli „terroristliku grupi“ liikmete arreteerimise juures Stuttgardis. Kui Margis tahtis seletada, kuidas politsei pressis temalt tunnistuse wälja, siis wöttis kohtuesimees Riedner temalt sõna ära. Selle wastu protesteerib kaitse, kuid kohus jätab protesti tähele panemata.

Kohus asub kohtualuse Sohni ülekuulamisele. Sohn oli enne sotsiaaldemokraat, pärast iseseisew sotsiaaldemokraat ning pääle selle „kommunistliku tööliste partei“ liige, kuid kommunistliku partei liige ei olnud ta kunagi.

Sohn seletab, et pääle laskmise Rauschis tuli Neumannile langetöbi pääle. Seda kinnitab ka Pegge, kuna Neumann seda eitab.

Tuleb tähendada, et Neumann, keda süüdistatakse tapmises, tahab warjata, et ta haiglane on, mis wöiks tema süüdi kergendada, kui isikul, kes ei tegutsenud selge mõistuse juures. Sarnast Neumanni seisukohta tuleb seletada ainult sellega, et ta on walitsuse poolt päätunnistajaks ning ta haigeks tunnistamine iööks ta tunnistusel üldse jalad alt ära.

Edasi tunnistas Sohn, et mõni minut enne ta arreteerimist andis politsei nuuskur König temale rewolwri ja dokumendid, mis puutuwad politsei kommissari Slot eri elu kallale kippumisesse. Sellega wöimaldas prowokaator König ta süüdistamist.

Kihutustöö Wrangeli poolt ärawiidud laewastiku tagasiandmise wastu.

Odessast, 23. weebr. Wäljamaalt tagasisöitnud meremehed teatawad, et imperialistide agendid teewad kihutustööd Wrangeli poolt ärawiidud laewade tagasiandmise wastu S. R. W. Liidule. Laewade tööliskond jaguneb kahte leeri. Komandod ja kõrgem administratsioon kiidab hääks laewade tagasiandmist, kuna kaptenid ja laewa mehanikerid on selle wastu. Komandod elawad suures wiletsuses.

Ruhri töölised walmistawad wöitlusele.

Kõigis Ruhri piirkonna tööstuse harudes taswab tööliste keskel otsustawus wöitluseks.

Kölni raioonis nöudsid 20 tuhat kaewandustöölist wiibimata 8-tunnilise tööpäewa maksmapanemist praegu olewa 12 tunni asemele. Ettewötjad lükkasid need nöudmised tagasi. Kaewandused teatasid, et nemad mingisuguseid järelandmisi ei tee, ning kui ettewötjad ei pane määratud ajaks 8-tunnilist tööpäewa maksma, siis kuulutatakse kõigis Kölni raiooni mäetehaste ringkonnas wälja streik. Rheini maakonnas otsustas transporditööliste kongress äraütelda kollektiiwse lepingu tingimustest.

Saksamaa suurema tööstuse keskkoha töölised Solingenis nöudsid tööpalga kõrgendamist 20 protsendi wörra. Hannoweris pooldasid peaaegu ühelhäälel 20 tuhat metallitöölist wiibimata streigi wäljakuulutamist juhtumistel, kui ettewötjad äraütlewad hinnakõrgendamisest. Waatamata tööliste lahingulise meeleolu pääle katsuwad sots.-demokraadid ametühiuse juhid igatmoodi töölisi tagasi hoida wöitlusest ja uskuma panna, et tingimustega kokkuleppida.

„Prantsuse-Poola“ ühisuse demonstratsioon.

Warssawist, 24. weebr. Nagu selgineb, ei piirdu Prantsuse tööministri Godare sõidu eesmärk Warssawisse ainult wäljarändamise kokkuleppe allakirjutamises Poolaga. Godari sõidu iseloom wäljendub „Prantsuse-Poola“ wankumata ühisuse demonstreerimises, mida Prantsuse ministri poolt igal sammul allakriipsutatakse.

Kui ähwardab hädaoht, teatas Gador omas Warssawis peetud könes, wöib Poola alati loota Prantsusmaa abi pääle.

„Warssawi ajaleht“ seletab Gadari sõnu järgmiselt: kui Poolat ootab kellegi poolt pääletungimine, siis wöib loota, et Prantsusmaa ei jää tegewuseta päältwaatajaks.

Hunhuusid meie külale kallale tunginud.

Blagoweshtshenskist, 24. weebr. Hunhuuside-hiinlaste bande tungis kallale Wene külale „Dobroje“. Hunhuusid wiisid ära karja röövisid warandust, tapsid mõned talupojad ja wägistasid naise. Pääle röövkäigu põgenesid hunhuusid Hiina mägedesse.

Amuri maakonna täidesaatew komitee pööras Hiina walitsuse poole nöudmisega likwideerida hunhuuside bande tegewust, röövkäigust osawötjaid wastutusele wötta ja Wene talupoegadelt wöetud warandus tagasi anda.

Tulepurtskaw mägi Meksikos tegewust alustanud.

New-Yorgist, 23. weebr. Ule 400 aasta tegewuseta seisnud tulepurtskaw mägi Popolatepetel (Meksikos) alustas oma tegewust.

Lloyd George haige.

Londonist, 23. weebr. Birminghami jaamas jäi äkitselt haigeks Lloyd George, kes Londoni tagasi tuli. Temal on körge ihusoojus.

Jugo-Slaawia parlamendi walimiste lõpulikud järeldused.

Wiinist, 29. weebr. Jugo-Slaawia walitsus awaldas parlamendi walimiste lõpulikud järeldused. Mölemad walitsuse parteid — radikaalid ja Priboschewitshi demokraadid — said 162 kohta ja 1 040 492 häält.

Wastasrinna parteid said 153 kohta ja 1.233.629 häält. Wastasrinna parteidest said: Raditshi partei 67 kohta ja 533.876 häält, Dawidowitshi demokraadid 37 kohta ja 284.527 häält.

Eesti timukad piinakunsti kôrgemal tipul.

Timukate kunsti kursused.

Kes muu wöiks organiseerida seda jumala meelepärast tööd, kes muu wöiks lahendada seda keerulist ühiskondlikku ülesannet, kui wiimastel päewal sotsiaalse moraali ja inimarmastuse alal ilmarekordi saanud — walge fascistlik E e s t i. Tema teened ses suhtes leidsid täiesti teenitud kiitust selle ilma wägewate ees Londoni Citys, kes nüüd, pääle „korra jalulesead-mist“ Eestis, sinna oma esitaja saatis, et oma kätte haarata Eestimaa põlewkiwi kaewandused (põlewkiwi on ainus looduslik rikkus sääl), aga selle eest pikendab armulikult Eesti fascistide wekslid (riigi wölg), mis üle 200 tuhande Inglise naelsterlingi, 15 aasta pääle. Kuidas ei peaks siis püüdma sarnast kôrget eeskostmist.

Ja Eesti fascistid püüawad seda. Tosina junkrute ja teiste mustakuueliste lojuste eest kättemaksuks tapeti 300 töölist ja arreteeriti poolteist ehk kakstuhat proletaarlast, kelledest paljuid ootab surmanuhtlus demokraatliku Eesti seaduste järele.

Tõsi, seni on demokraatlik Eesti mõndagi oma poolt juure lisanud tsaariwalitsuse niinimetud uuele kaelakohtu seadustekogule. Kuigi selle seadustekogu järele on surmanuhtlus äärmiselt piiratud, demokraadid — oma wahetpidamata sõjalise seisukorraga — leidsid ikka ettekäändeid kommuniste anda mitte ainult sõja, waid ka sõjawäljakohtu kätte, nii ka seduses nähtud karistusi ümbermuuta surmanuhtluseks. Nii arreteeriti läinud sügisel Tallinna uulitsal komnoorsoolane proklamatsioonide pakiga ja — teda mõisteti surma sellepärast, et tema juurest leiti Soome nuga, ja ainult selle tõttu, et tema oli „alaealine“, muudeti surmanuhtlus ümber 20 aastaks sunnitööks. Ka ilma ühegi ettekäändeta leiawad Eesti fascistid wäljapääsetee — wormaalse kohtu asemel tapetakse nurgatagant: nii tapeti sm. Kreuts 1923 aasta kewadel.

Mida enam edeneb demokraatia, seda wähem rahuldawad teda wananenud tsaariaegsed seadused ja tsaari timukate wötted. Ja kuidas wöibki rahuldada tsaari wötted, kui juba Aleksander II eest poodi üles ainult wiis inimest, aga demokraadid ja sotsiaaldemokraadid lasewad maha iga hallparuni pojakese eest wähemalt 25 proletaarlast.

Nii kutsuti kokku kiires korras kommisjon tsaari wananenud kaelakohtu seaduskogu „demokratiseerimiseks“. Kommisjon leidis, et „kõik põhjendused surmanuhtluse wäljajätmiseks wöi kitsendamiseks meie, (s. o. Eesti) oludes täiesti puuduwad“. „Üldse“, — motiweerib kommisjon, „on meie oludes pääle üleelatud rahutud aegu seesuguse radikaalse karistuse järgi mööda-pääsemata tarwidus. „Teiset küljest on kahtlemata tähtis surmanuhtluse generaal präweneeriw mõju“. („Postimees“ nr. 43, 1925 a.).

Kuid demokraadid — on tsiwiliseeritud rahwas, mitte seda, mis on „aasialised enamlased“, nemad on Euroopa rahwas, pääasjaliselt humaansed. Sellepärast peaks ka karistust määrama inimlikult, demokraatlikult — humaanselt.

Ja sellepärast peab „Postimees“ — mida toimetab demokraatlik Eesti riigipäewa esimees J. Tõnisson — 13. weebr. s. a. õige põhjaliku loengu surmanuhtluse humaansusest (inimesearmastusest) ja selle ühe ehk teise tapmise wiisi humaansusest ja mittehumaansusest — ühe sõnaga, timuka kunsti täieline kursus. Selle kursuse jookul tutwustab leht lugejaid surmanuhtluse üksikute wiisidega, alates giljotiini kirwest ja lõpetades „elektri tooliga“ demokraatliku Ameerika türmides. Teised mitte wähem demokraatlikud Eesti lehed illustreeriwad oma humaanseid kirjatöid selle aine üle piltidega nii timukate ja inkwisitsiooni ajaloo rikkalikust arhiiwist, kui ka selle humaanse käsitöö praegusaja praktikast.

Kõigi oma kõlblikkude, psükoloogiliste, tehniliste ja füüsiliste uurimiste järeldusel on kommisjon otsustanud, et päästa karistatawaid „nii füüsiliselt kui ka psükoloogiliselt piinast“, seatakse surmanuhtluse wiisiks poomine, kui kõige humaansem tapmise abinõu. Selle arwamisega ühineb ka demokraatlik teadus Tartu ülikooli näol, kes tõendab oma autoriteediga, et nöör „surmamõistetu mõistust kohe halwab ja selle läbi temalt wötab igasuguse walu ja piinatunde“. Tõsi küll, timukate praktikas isegi demokraatlikus Eestis on ette tulnud juhuseid, kus nööri otsas rippuw paberossi suitsesas ja oma timukaid sõimas, — kuid peab arwestama teaduse autoriteediga.

Demokraatia humaansus läheb weel kaugemale. „Et aga arwatawasti suurema hulga süüdimõistetute pääle teadmine, et poomise surm ees seisab, hingeliselt wäga rusuwalt mõjuda wöib, otsustas kommisjon alternatiiwselt täidesaatmise wiisi tarwitusele wötta: surmamõistetule, kellel küllalt hingelist jõudu on, kuid kes poomist põlgab (!! — H. P.), wöimaldada kihwtitamise läbi surra. Wastawa järelpärimise pääle on ülikooli arstiteaduskond seletannd, et wöimalik on söögi wöi joogi sees wöetud kihwtise aine läbi kiirelt ja waluta surra.“

Proletaarlane pea siis meeles: kui kultuuriline demokraatia otsustab sinust lahti saada — missuguse humaansusega, määrase emalise õrnusega hoolitseb tema siis sinu tapmise eest — „ilma füüsilise ja psükoloogilise piinata“. Kui siis selle wölla külge riputab sind Eesti sotsiaaldemokraatide „tõsine marksist“, kiites hääls seda humaanset süsteemi, siis uhkusta kommunist oma „isamaaga“, kus sina maitsed kôrgema demokratismi ja kultuurilisema humaansuse wilja. Sest kusagil ilmas ei leia sina sarnast elajalikkust, sarnast alatust.

H. Pöögelmann.

(„Leningradi Prawda“ nr. 46).

Tsaariaegse surmanuhtluse seaduse täiendamine Eesti demokraatia kohaselt.

Eesti riigikogu esimehe J. Tõnissoni ihuleht „Postimees“ nr. 43 s. a. kirjutab:

„Meie kriminaal-koodeksi eelnõu, mille wäljatöötamise aluseks wöetud Wene uus nuhtlusseadus, § 2 sisaldab eneses pääkaristuste redelit, mis teatawal määral lähku läheb Wene seduse karistusmääradest.

Wene U. N. S. olid ette nähtud järgmised karistused: surmanuhtlus, sunnitöö, asumisele saatmine, kinnipidamine parandusmajas, kindluses, türmis, arest ja rahatrahw.

Mis puutub surmanuhtlusse, siis kawatses Wene U. N. S. wäljatöötamise kommisjon alguses seda karistust üldse mitte sisse wötta, sest seltskonnas ja ka teduses oli suur wastuwool surmanuhtlusele. Kuid arwesse wöttes arwustusi wäljatöötatud kawa kohta, eriti wäljamaa kriminalistide omi, leidis nim. kommisjon, et surmanuhtlus siiski sisse wötta tuleb. Selle karistuse tarwitamine eriosas oli aga wäga piiratud. Surmanuhtlusega olid karistatawad ainult osa riigiwastaseid süütegusid, kuna n. n. üldsüütegude kohta see karistus puudub.

Pääle nimetatud woolu Wene seltskonnas oli Wene oludes weel teine põhjus, mis wöimaldas surmanuhtluse kui mitte wäljaheitmist, siis wähemalt tuntawat piiramist.

Wene U. N. S. kui ka wanas nuhtluse seduses oli karistusena tarwitusel asumisele saatmine; sellega saadi kriminaalpoliitiliselt peaaegu sedasama kätte, mida surmanuhtlusega — süüdlase jäädawalt eraldamist seltskonnast wöi wähemalt sellest ümbrusest, kus süüdlane elas wöi kus tema oma süüteo korda saatis. Ühes sellega katsuti ka Siberi koloniseerimist edendada.

Kommisjon, kes meil kriminaal-koodeksi wä'ja töötas, leidis, et need ülemalpool toodud põhjendused surmanuhtluse wäljajätmiseks wöi kitsendamiseks meie oludes täitsa puuduwad, kuna asumisele saatmiseks puudub wastaw territoorium.

Üldse motiweerib nim. kommisjon, et ka kriminaalõigus ei eita surmanuhtlust karistusena, ning et kriminaalpoliitiliselt peab tähendama, et meie oludes pääle üleelatud rahutuid aegu seesuguse radikaalse karistuse järgi mööda-pääsemata tarwidus olewat. Sõda on nii demoraliseeriwalt mõne liigi kurjategijate pääle mõjunud, et nende parandamiseks sagedasti lootust ei ole. Teiset küljest on kahtlemata tähtis surmanuhtluse generaal präweneeriw mõju.

Kõigil neil kaalumistel leidis kommisjon tarwiliku olewat surmanuhtlust kui karistust kriminaal-koodeksi sisse wiia ja tema tarwitamist ka mõne üldsüüteo pääle laiendada.

Mis puutub surmanuhtluse täidesaatmisesse, siis on maksma jäetud Wene U. N. S.

Madaam Emma.

Pierre Hamp'i jutustuste kogust «Inimesed».

Tõlkinud **W. R.**

Madaam Emma elas ausasti monsieur Lefevrega, kes oli meheks madaam Lefevrele, sündinud Juliette Deperain, kellega tema pidas üksteistkümmend aastat koloniaal, söögiainete, weinide ja likööride kauplust. Et neil lapsi ei olnud, mahutas monsieur Lefevre oma raha sarnastesse wäärtpaberitesse, mis andsid temale eluaegse sissetuleku kaheksa tuhande frangi suuruselt aastas — mis jatkus just selleks, et tema wöis lihtsalt, kuid mõnusalt elada Emmaga. Emma oli kahekümne kaheksa aastane ja talitas majapidamises mõnuga. Armastas täielist puhtust ja seda, et temaga wiisakalt ümber käidi. Monsieur Lefevre ei lubanud enesele kunagi tähendust, et tema tutwunes madaam Emmaga Pariisis Itaalia bulwaaril just wastu nummer 27, 11. mail 1912 aastal, kell üheksa õhtul, ja et juba kella poole kümne ajal nemad lamasid ühes woodis.

Oma minewiku kohta tarwitas madaam Emma alati ütelust:

«Jah... Kui tead, mis on mure...»

«Kui seda läbi teed, mis mina läbi teinud...»

Pahesid temal ei olnud. Tema heitis oma plika pääehte ära wiieteistkümne aastaselt, enese wäärtuse tundel, et wälja pääseda sellest üksildusest, milles pilkasid teda tema sõbrannad, kes selles juba kogemusi omasid kolmeteistkümne aastaselt:

«Sinul ei ole wöimalik armukest saada».

Ei oleks tema armuke teda petnud, temast oleks saanud ustaw abikaasa. Sellest juhusest pääle ütles tema alati:

«Õnnelik naisterahwas on see, kes magab ainult mehega, keda tema armastab. Kuid see lõpeb alati halwasti!»

Tarwidus sundis teda lahke olema ka tundmatute wastu ja tema õppis lõpuks mehi kannatama, nagu kannatakse wihma ja tema täitis nende nõudeid sama alandlikkusega, kui paenutakse selga isanda ees:

«Kui seda teha wöiks, mida tahad!... Kõik nälgiwad naised ei wöi endid uputada! Parem juba woodi. Ka mõtled sa sel ajal millestki muust. Algusel lugesin mina õhtupalwet».

Monsieur Lefevre wiibis talwe Nizzas kolme toaga korteris, mida tema üüris üheksasada frangi eest Paganini uulitsal. Emma sõbrunes naabrinnaga, madaam Remonega, kes teenis kassapreilina apteegi kaupluses Waksali uulitsal. Madaam Remone oli wiiekümne aastane. Tema unistas teenistusest lahkumisest ja Pariisi asumisest oma ainsama pojaga, kes oli weel wallaline ja teenis Bon-Marches.

Madaam Emma ei lubanud monsieur Lefevrel kunagi üksi wälja minna. Päiksepaistelisel ilmal kandis tema päewawarju kaasas ja wileda tuule ajal kaelarätti. Madaam Remone ütles alati sellele õnnelisele inimesele:

«Temaga elate teie kuni sada aastani! Meie ajal on sarnased naisterahwad — haruldased. Ja päälegi on tema — ilus».

«Jah», ütles monsieur Lefevre, «igaühel on sarnane naisterahwas, nagu tema seda teeninud».

Kuid waatamata Emma hoolekandest juhtus monsieur Lefevrele ettewaatamatus. Tema oli isamaalane ja jälgis seepärast ühel õhtul Alpi küttide salka, kes läksid üle Massene platsi. Sarwe hääled sundisid teda sammuma kiiremalt ja waimustawamalt kui hariliselt. Monsieur Lefevre läks higile. Samal minutil, kui sõdurid kasarmusse astusid, läks päike looja. Monsieur Lefevre külmetas end ära. Sääl maal, kus kella kaheteistkümnest neljani on palaw, aga wiis minutit wiie pääl — juba külm, täidab uulitsaid järsku tulew pimedus tuntawa jahedusega. Kolme päewa pärast ei olnud isamaal enam monsieur Lefevret. Madaam Lefevre korraldas temale wäärilised matused, sest tema tahtis endiselt kasutada austust. Kohe ilmusid wäikekaupmehed, usaldamatud sinnasõitjate wastu.

Tema õiendas nendega arwed ja jõudis otsusele: temale jatkus raha weel ainult üheks kuuks. Madaam Remone tuli temale appi:

«Mina lahkun oma teenistuskohalt. Wõtke see omale.»

Madaam Lefevre suudles teda ja sundis teda wastu wõtma kuld sõrmuse roosa koralliga.

Nemad läksid ühes apteegi kauplusse. Omanik — marseillane, wäikse kõhu ja Inglise moodi paljaksaetud näoga — wõttis ilusa naisterahwa sõbralikult wastu.

«Mina usaldan teid täiesti, kui teid soowitab madaam Remone, kes teenis minu juures wiisteistkümmend aastat. Ja mina wajan usaldawat isikut. Minul tuleb wahel kuude kaupa kauplusest eemal olla. Teie saate minu juures kohe alguses kakssada franki kuus. Talwel olete Nizzas; suwel — Vicheses, minu osakonnas. Kuid mina nõuan käsiraha wiissada franki».

Madaam Lefevre oli sellega nõus ja tänas hästikaswatatud noore lese wääriliselt. Uulitsal hakkas tema arutama:

«Wiitsada franki minul ei ole. Kuid seda kohta tahan mina saada, sest mina tahan jääda ausaks naisterahwaks».

Kell kaksteist kutsus tema madaam Remone oma juure einele ja ütles sellele:

«Mina sain kirja. Minul tuleb sõita oma waese mehe asju lahendama. Kes teab, kui kaua see kestab. Mina wõtan selle koha siis, kui tagasi tulen».

Nemad suudlesid ja madaam Lefevre sõitis, kaasa wõttes sumadani purjeriidest kattega.

Juba harjunud üldise austusega, ei suutnud tema enam ilma selleta läbi saada ja püüdis nii helistada madaam Olga uksel, et teda keegi ei märka. Nähes sarnast wärsket noort naisterahwast, wõttis madaam Olga teda wastu õige lahkesti:

Olete teie juba majades töötanud?

«Ei, madaam».

«Alguses on teil siin wäga hää. Perekondlik maja. Kunagi ei ole mingisugust müli. Toidetakse nagu hääs wõõrastemajas. Siin on teil tuba. Reegleid on küllaldaselt. Meie juures

ettenähtud kord, mille järgi surmanuhtlus täide saadetakse poomise läbi, kuid uuendusena esineb wõimaluse andmine surmamõistetule otsust täide saata ka kihwtitamise läbi.

Kommisjon kaalus läbi kõik tema teada olewad surmanuhtluse täidesaatmise wiisid: mahalaskmine, giljotiin, kirwes, mõõk, garott, elektritool ja poomine, ning jäi peatama nimelt poomise kui wiisi juures, mis kõige wähem füüsilist piina tekitab.

Kui ka paistaks, et kõige õigem wiis oleks mahalaskmine, siiski selgus, et mahalaskmine üks kõige halwematest surmanuhtluse täidesaatmise wiisidest on. Eriti on kindlaks tehtud, et mahalaskmine pahatihti otsekohest surma ei too ja mitmekordse laskmise tarwilikuks teeb, mis aga arusaadawalt füüsilist ja ka hingelist piina tekitab. Ka elektritool ei ole küllaldaselt kindel abinõu, nagu seda Ameerika praksis näidanud. Poomine on sellepärast wastuwõetaw, et tema igal juhtumisel kohe surmamõistetu mõistust halwab ja selle läbi temalt wõtab igasuguse walu- ja piinatunde. Selle seisukohaga ühines ka wastawa järelpärimise pääle ülikooli arstiteaduskond. Et aga arwatawasti suurema hulga süüdimõistetute pääle teadmine, et poomisesurm ees seisab, hingeliselt wäga rusuwalt mõjuda wõib, otsustas kommisjon alternatiiwselt täidesaatmise wiisi tarwitusele wõtta: surmamõistetule, kellel küllalt hingelist jõudu on, kuid kes poomist põlgab, wõimaldada kihwtitamise läbi surra. Wastawa järelpärimise pääle on ülikooli arstiteaduskond seletanud, et wõimalik on joogi wõi sõõgi sees wõetud kihwtise aine läbi kiirelt ja waluta surra."

„Waba Maale"

Strandmanni poiste häälekandja Ado Anderkopi ja Ed. Laamani päätoimetusel ja Tompi wastutusel ilmuw „Waba Maa" nr. 41, 19. weebr. s. a. moonutab „Klassiwõitluse" ja „Edasi" kirjatükke, mis ilmunud 1. detsembri sündmuste hindamiseks.

Härrad „Waba Maast" pidage meeles, et töölisklassil on oma ajaraamat kuhu ta teie teenused üles märgib ja kus seisab: „Waba Maa" erakond on üks kindlamatest Eestis, kes järjekindlalt tööliste werelaskmisi on õhutanud ja teostanud ning töölisklass ei unusta oma kaagitajaid kunagi.

Eesti töölisteklass ja kommunistlik partei ei peta ennast, waid wõtab iga oma wõitlussammust õppust. Kommunistlik partei on niiwõrd tugew, et ta enesearwustust ja oma juhtide arwustust kainelt wõib wõtta. Kommunistlik partei tuleb iga arwustustulest tugewamana wälja, arwustus on parteile aina karastuseks.

„Waba Maa" teadku, et Eesti fasistlik kodanlus ei suuda ka äärmise terroriga Eesti töölisklassi ega ta eelwäge kommunistlikku parteid häwitada.

Eesti kommunistlik partei, läbi tehes 1. detsembri ning arwele wõttes tehtud wigu, on nueks wõitluseks palju kindlam ja palju enam ühtlane kui seni, on palju tugewam.

Mitte rahwuslik idee ei määra tulewikku, waid klassiwõitlus.

Rakuskäed määrawad teie ning oma saatuse. Fasistlikud organisatsioonid ja Wenemaaga tonditamised on siin jõuetud.

„Waba Maa", ka sinu prowokatsiooni suu waikib tööliste raudse rusika all.

Wärise kodanlus uue wõitluse eel. Sind ei päästa ei Inglise imerialism, ei kodanlik rahwusaade, ei Asti palwetumnid ega Martna saharini potid.

Wäljaspool kodanlist seadust seisew ja kodanluse demokraatia poolt surmamõistetud **rakuskäte kogu Eestis on küllalt weel jõuline häwitama kodanluse werist terrori jäädawalt.**

See aeg ei ole kaugel.

Rakuskätega ühes on kogu ilma proletariaat ja nendega oleme ka meie.

Seda pidage meeles, teie müüdawad waimud „Waba Maast".

Bolschewik.

Mõuda Eesti kodanluse telgi tagant.

E. R. (Järg)

Asjaolu, et liitlased olid oma poliitiliste huwide suhtes täielikult Saksa okkupatsiooni wastu Eestis, mis tegelikult tähendas wastase ülewõimu suurenemist Baltimere kaldal, siis olid ka Briti saadiku Lindley ja Prantsuse saadiku Noulance arwamised kindlasti Saksa okkupatsiooni wastu, kuna aga iseseiswust nuruwatele meestele wiisakalt meele tuletati, — millega ühisel arwamisel ka Ameerika saadik Frenches oli, — et enne kui Eesti lahutamiseks Wene küljest Wene rahwa enamus ei ole oma nõusolekut awaldanud, ei wõi nad midagi ütelda.

Kõik need sala sahkerdamised 1917 aasta lõpul ja 18 aasta algul, iseseiswuse palawikku põdewate isamaalaste tegutsemised „kõõgiuste" kaudu sünnitawad terwe riigisünnitamise susteemi. Nõnda kultiweeriti nõukoguwalitsuse ajal Eestis töörahwa äraandmist, mida Päts ja Ko. teab ise kõige paremini. Lühidalt, nende sahkerdamise sisu oli järelejätmata tüütawad luuletused Saksa walitsuse, ennekuulmata walekaebtuste tõstmine Wene ja Eesti enamlaste pääle, teisest küljest koduwalmistud tõenduste kokkukraapimine, et Eestil olla iseseiswuseks kõik tarwilised andmed olemas, nagu töästus, rahwa enamuse soow jne.

Suurriikide esitajad muidugi naersid isekeskis häälmeelel wastiku külaliste ettepuistatud tõenduste üle, teades wäga hästi, et neile seda **soodsat juhust** wõitluses Saksa ülewõimu wastu Baltimaal ja enamluse wastu toetuspunktina rohkem tarwis, kui seda hädaldusid iseseiswuse nurujad. Näituseks toon hilsem kirjutatud walge Eesti sulemehe G. Laurentsiuse raamatust „Riigi elu põhijooned", lhk 46 wäikese wäljawõtte:

„Iga uue riigi ümber on wanemad riigid kui püsti kuradid, kes teda walmis on neelama iga silmapilk. Abi ega armu ei ole ühelgi noorel riigil oma naabrite poolt loota. Ainult eemalt **riigid** toetatawad wahel noort riiki mitmesuguste poliitiliste kombinaatside tõttu, kuid seda jällegi nende eneste, mitte uute riikide huwides".

Kodanlise teaduse mehel on weel wäga selgelt meeles, kuidas põrandaalune „diplomaatia" käis liitlastelt, **mis wähe kaugemal**, riigi sünnitamise üle nõu küsimus. Oleks see filosoofiline kirjatöö mitte selle „erakonna" waimus soetatud, siis ehk oleks kirjanik majanduseteaduse alusel tulnud otsusele, et riigi elu põhijoontes majandus puudub, mida katsuti wägise kunstliselt sünnitada ja liitlastele tõendada.

Et niisugused sahkerduse kulud suureks läksid, on igalühel arusaadaw. Selleks pidi leitama wäljapääsetee. Ja leitigi. Dr. Raamot oli Tallinna Tarwitajate Keskühisuse kassast, toitluskomitee raha, mis Tööl. Talup. ja Sold. saadikute Nõukogu oli sõjameeste nälgiwate perekondile määranud toidu muretsemiseks, oma tasku unustanud. Osa sellest summast andis Raamot, ennast muidugi mitte sääljuures äraunustades, põrandaalustele iseseiswuse palawiku arstimiseks — sõidukuludeks Petrogradi ja pärast wäljamaale.

Järgnes Eestis Saksa raudne okkupatsioon. Sakslased waldasid Tallinna 25. weebr. p. l.

Nukoguwalitsus lahkus Tallinnast Saksa wägede ja Eesti walgekaardlaste surwel 24. weebr. õhtul. Samal päewal andis Inglise saadik Petrogradis Seljamaale teada, et Briti walitsus tunnistab Eesti de facto, mis aga tõepoolest ja tegelikult oli liitlaste protest Saksa okkupatsiooni wastu.

Laialiaetud maapäewa „ennastsalgawad" tegelased, nõukoguwalitsuse lahkumise järele, ronisid kui saagihimulised hiired põranda alt päewawalgele, kuid mitte kauaks. Sakslased pigistasid nad warsti raudrõngasse. Wangistati „wägawalitsuse" himulised — Strandmann, Põdder j. t., mis mehi natukene kainestas.

13. aprillil (18 aastal) ajas sakslane Eesti kodanluse wiimase lootuse — rahwusliku sõjawäe wiimased polgu osad laiali. Sõdurite ammune südame salajane soow — kodu minna, — läks ootamata täide. Rõõmuga läksid igaüks omale poole.

Sõdurite selleaegsest meeleolust pilti saades, on ainult tarwiline ühe agarama maruisamaalase kapten Pitka kirjeldustest üks lühike wäljawõte teha „Minu sõjamälestused", lhk 3.

„Sellest on ka arusaadaw, miks seltskond kahtlaselt nende uute wäeosade pääle waatas ja üksköikseks jäi, kui sakslased ühel hääl päewal kõik Eesti wäeosad laiali saatsid. Eesti sõdurite meeleolu pääle mõ-

---

käib harilikult palju inglasi. Need maksawad hästi ja ei tee lärmi. Kõik mis klientidele tarwilik, annan mina teile ise».

«Inglased?» ütles madaam Lefevre. Mina olen nendega juba töötanud».

«Siis ei ole teil siin paha. Kuidas teid hüütakse? Ainult mitte Poletti — neid on juba isegi majas kaks. Nüüd on moodis...»

«Marta».

«Nii siis, Marta, teil on kolm hommikujakki: punane, must ja sinine. Teie peate omawahel ametõdedega kokku leppima, et ei oleks kahte ühewärwilist».

Marta sõi mõnuledes õhtust puhtaks küüritud punases suures köögis, kus töötasid kuus terwisest õhetawat naisterahwast walgeis, õige puhtates jakkides, millede käiksed olid üleskääritud kui pesupesemisel.

Mademoiselle Bertha, tindimusta silmade ja wärwitud huultega, söötis oma kaheksaaastast tüttart, kes siin sõi. Pääle magussöögi hakkas laps geograafiat õppima:

«Saar — on maaosa, mis igaltpoolt piiratud weega...»

Tema hoidis oma ees wäikest raamatut papist kõites, ja raswasest rõngast kaanel wõis järeldada, et raamat oli ühtlasi ka aluseks sööginõule.

Daamesid hüüti ja nemad jooksid omale capottisid selga ajama, et neid laialilüüa walju isanda ees, kes silmitses neid altkulmu. Mademoiselle Poletta naeris mõttetult, nagu oleks teda keegi kõditanud. Selle tõttu waliti teda. Trepist üles ronides ei rutanud tema, sest tema oli paks ja najatas ennast trepikäsipuule. Warsti kuuldi alla, kuidas tema nuttes schampanjeri nõudis.

«Aha!» ütles mademoiselle Bertha, «temal wedas hästi — temal on hää külaline».

Tunni aja pärast pööras Poletta tagasi ja näitas sõbrannadele kolme naelsterlingi, mida sai kingituseks rahuldatud sadistilt. Mademoiselle kadestas teda:

«Oleks minul sarnane külaline — mina ostaks siis oma tütrele puhkepäewaks musta sametist kleidi».

Madaam Emma mõtles:

«Mina teenin siin pea oma käsiraha ja saan siis ausaks naisterahwaks».

Igaüks elas oma ideaalile. Emma tundis oma wõimsas kehas kangelaslikku walmisolekut wastupidawuseks. Mademoiselle Poletta puuderdas oma nutetud nägu ja käänas üles fonograafi. Tema pillas raha, kuid häälmeelel laenas sõbrannadele oma mänguasju ja ehteid. Tema armastas oma tööd ja ütles madaam Olgale:

«Pärige järele Nizza platsilt ja majadest: kõik ütlewad teile, et Poletta oskab raha teenida.»

Järgmisel wäljawalikul, mida toimisid kaks punasenäolist meest, waliti teda ja Martat. Kui nemad trepist üles sammusid, mängis fonograaf «Ave Maria'st» just kohta... peccatoribus. Enne oma tuppa minekut hüüdis mademoiselle Poletta:

«Ärge piinake teda!»

Marta awaldas sarnast kohusetruudust, et külalised pöörasid järjest tagasi ja nõudsid ainult teda ega soowinud teiste daamidega tegu teha. Madaam Olga soowis temale õnne:

«Teie wõite uhkustada. Kohe on näha, et naisterahwas hästi töötab. Sarnases kohas pöörawad külalised harwa ühe ja sama juure tagasi, — neil on mitmesuguseid wõimalusi. Ja miks lubatakse üldse naisterahwastel uulitsail käia, kui on olemas sarnased majad! Päälegi on kõlblus nüüdsel aja siiski paranenud. Ennem tuli politsei ametnik ja temale tuli anda kas raha ehk naisterahwast. Aga nüüd ei käi nemad isegi jootraha saamas».

Madaam Olga oli warem tülli pääle wäljaõmbleja ja õmbles hästi peenikest pesu. Tema kudus ise omad pitsid ja õpetas seda lahkesti ka Martale, kes armastas käsitööd.

Madaam Olga heitis Polettale ette:

«Teie töötate hästi, kuid tunnete huwitust liig wähe kõige muu wastu».

Ja tõeliselt: oma töö waheajal ei teinud mademoiselle Poletta millegiga tegemist, suitsetas paberossi, luges «Petit-Parisiennet» ja keeras üles oma muusika weskit.

Maja nägi wiisakas wälja: walgete, korralikkude eesriietega. Madaam Olga ei karjunud kunagi: ainult sarnastel juhustel, kui mademoiselle Poletta oma paberossi otsa maha wiskas.

Emma lähenes oma korralikule elule.

Kolme nädala jooksul kogus tema nelisada franki ilma iseäraliste juhusteta, pääle ainsama juhuse, kus madaam Olga temale karjus:

«Marta! Pidage! Kuldraha on wale!»

Külaline, kohalik elanik wihastas:

«Ei ole tõsi, see raha on õige. Minule enesele anti see. Minul ei ole teist. Mina ei wõi nii lahkuda».

Siis ütles madaam Olga:

«Marta maja au nimel — lõpetage!»

Kahekümne üheksandamal päewal jõudis madaam Emma kuuesada frangini.

Tema seletas, et sõidab ära. Madaam Olga kurwastas selle üle:

«Mispärast? Teie tahate uulitsale minna? Sarnane wiisakas wäike naisterahwas!»

Emma suudles teda ja ütles, et tuleb tagasi. Tema sai mademoiselle Berthalt selle tütre päewapildi ja istus woorimehele sama sumadaniga purjeriidest kattega.

Madaam Remone terwitas teda rõõmul:

«Kuidas teie olete kosunud, madaam Lefevre! Teie sõitsite just parajal ajal. Mina olen hirmus rahutu oma poja pärast. Poiss ei wõta naist ja elab üksi Pariisis, kus niipalju kõlwatuid naisterahwaid».

Tema oli neli päewa madaam Lefevrega ühes, et teda asjaga tutwustada. Mõlemad müüjannad kaupluses terwitasid uut kassapreilit, kellest madaam Remone neile nii palju rääkinud, sõbraliku naeratusega.

Madaam Lefevre saatis madaam Remonet waksali, lubas teda Pariisi waatama tulla ja pööras oma kassasse tagasi.

«Teil on hää koht!» ütles wanem müüjanna.

Madaam Lefevre wastas:

«Mina selle ka ärateeninud!»

jus wäga kahjulikult diwiisi staabi ohwitseride ülewalpidamine, kes omale esimeseks ülesandeks tegid diwiisi staabi ohwitseride kasiinot asutada, kus lõunasöökide ajal sõjawäe orkester mängis; pidustustel, millest ka Saksa ohwitserid osa wötsid, ja kus sõdurid auwahtideks pandud, pidasid ohwitserid endid wäga halwasti ülewal, **kuna sõdurite warustamise eest wähe hoolt kanti.** Nusuguse ohwitseride ülespidamise pärast läksid paremadki mehed enamlasteks. Iseäranis mõjus wäga halwasti **ohwitseride mitteõiguslik aukraadide andmine** nii paremate ohwitseride kui ka sõdurite pääle".

Teisiti see ei wõinudki olla. Ohwitserid, praegused kodanluse toed, Tõnisson, Põdder, Larka, Törwand j. t., kirusid küll awalikult sakslasi, kuid isekeskis rääkisid unistades kadunud Wene monarkiast, mille langemine neilt wõtnud sõjalise karjeeri wõimalused, kuid teist teed walida ei olnud.

Saksa imperialismi wõimu ajal ei jäänud isamaalastel muud üle, kui jällegi põranda alla pugeda. Saadeti ainult salaja, wale nimede ja muu abinõudega saadikuid liitriikidesse. Kasutati kõik ära, kes aga pakkumise wastu wõttis. Oli ka neid, kes „erakonda" ei tunnistanud ja pakkumist wastu ei wõtnud, nagu Pitka. J. Tõnisson punnis küll wastu, teades et temast kui opositsioneerist ainult lahtj tahetakse saada, kuid olude sunnil pidi wäljamaa reisu ette wõtma.

Nõnda kõrwaldati ka oma meeste seast need, kes „erakonda" ei tunnistanud.

Et selgemat pilti anda tolleaegsest wängest kiidetud isamaa waimustusest Eestis, mis on rahwuslase nime all kodanlusel üks paremates masside pimestamise abinõudest, toon alamal weel mõne lühikese wäljawõtte kodanlaste eneste kirjeldusist. Kõigi abinõudega sünnitati seda waimustust kunstlikult hultades, kuid neile, kes teadsid oma klassi seisukohta, püüti iga sammu pääl salaja alatut weresauna walmistada, mis maapäewa kokkutulemisel iseäranis iseloomulise ilme omandas.

Pääle 9. now. — 18 a., kus rewolutsioon Saksa imperialismi wõimu murdis, sai kodanlus wõimaluse tegewust alata.

Rutuga klopiti silmakirjaliselt kokku ajutine walitsus, mis laiemate hulkadele teadmata juba ammu koos seisis. Erakonna liider — Päts, oli Saksamaal wangis ja ajutiselt ajutise walitsuse ette sai Poska. Tulles Tallinna, 19. now, wõttis Päts ise wõimu oma kätte, mis järgmisel päewal, 20. now. maapäewa kokkukutsumisega taheti „wormiliselt" kindlustada.

Kriitiline oli 20. now. hommik, päew kus Pätsi ja Ko. wõim loodeti „jäädawalt" kindlustada. Kõik „suured" mehed olid enne walget jalul, et ise oma silmaga näha, kas wõib maapäewale minna wõi ei, sest 1917 aasta, kus töölised neid laiali puhusid, oli kõigil weel selgesti meeles. Tallinna töölised ootasid tagasi nõukogualitsust, kui seadusliku pärijat, kuna muu rahwas Pätsi erakonnale üksköiksust awaldas. Wõimuhaaramiseks kokkukutsutud maapäew tekitas niisuguses olukorras äärmist kahtlust. Kaitseliidu ninamees Põdder, kellel kauaaegne politseiniku staaž, oli see, kelle pääle kõik lootsid. Olgu siin mõni rida raamatust „Iseseiswuse tuleku päiwilt", lehekülg 118—119.

„Brookusmäele jõudes näeme paar kaitseliitlast staabi ees tänawal. Astume awatud utsest sisse. Kohal on üksi kaitseliidu ülem kindral Põdder oma adjutandiga. Ei meestest ega ülematest weel kedagi! Kindral käib pikkade sammudega **ühest tühjast ruumist teise** ja — wannub. Kirub sõjameheliku leksikoni järele häbemata **loiduse ja lohakuse üle** kohusetäitmisel... Astume hulka ja sajatame koos. Usutame kindral Põdderit, kuipalju temal mehi on? Utleb, et nime järele sadasid, kuid **mis need nimed aitawad?!** Näete isegi!

Kuipalju siis püsse olemas? Püssid suuremalt osalt meeste käes. Neid saab aga kokku korjata, sest meeste adressid teada. Kõige kindlamad on weel ratsamehed. Neid on üle 100; aga kindlaid mehi, kes tarbekorral ka tulle järele tulewad, **saab ainult 60.**

Nõnda saawad ohwitserid, keda järjest juure tuleb, kõik omad püssid kätte. Püsse leidub niipalju, et pärast mitukümmend püssi minu soowi pääle weel maanõukogu hoone kõrwal ruumi saadetakse, et **meie hädakorral, kui me jälle hulkade meelewalla alla sattuksime, endid wähemalt püss käes kaitsta wõiksime!"**

Jah! Päts ja Ko. tõi isegi püssid walimisele. Kõik rattad pandi käima, et walimised erakonna huwides läbi läheks. Selleks saadeti terwe kari agente igale poole wabrikutesse. Edasi lehek. 121 loeme:

„Tööliste meeleawaldused tulid. Kuid nad ei saanud mitte hädaohtlikku kuju omandada. Sest **walitsuse agendid hoolitsewad selle eest,** et wabrikutes aegjasti tuttawaks sai, kuidas Tallinnas maanõukogu awamise puhul walju korda peetakse"...

Nõnda kindlustas Pätsi ja Ko. erakond agentidega ja 60 kindla mehega oma julgeoleku, mis seda kergem oli, et igalpool suur loidus ja üksköiksus walitses, wäljaarwatud Tallinna töölised, keda seekord jällegi suudeti prowotseerimisega loobuma otsustawa hoobi andmisest kodanlusele.

Mis oli siin nurgakiwiks? Jäme wägiwald ja eraomanduse soetamise tung. Kui weel arwele wõtta mõisate lubamised ja helde käega aukraadide andmist, siis on nurgakiwi kõigile selgesti näha. Põdder, Laidoner ja teised, kes 17—18 aastal palja „hingega" isamaale tulid, on nüüd Saksa soost mõisnikkude asemele astunud.

Wõimule pääsenud erakond, ajutise walitsuse nime ärakaotades, kuid tegelikult olles seesama, otsustas oma edaspidise seisukorra kindlustuseks 60 mehele lisa mobiliseerida. 21./22. nowembril kuulutati wälja esiteks wabatahtlik mobilisatsioon, millest loodeti saada alus kindlaist meestest ja siis edaspidi kuni 25.000 meest. Seisukorra tõsidusest arusaades, ei juletud walmisolewat plaani — sunduslikku mobilisatsiooni, — ette wõtta. Oli ju karta, et töörahwas ja wastasrind, mida kui tuld kardeti, oleks wõinud sõjariistusse saada. Hirmus oli Pätsil mõtelda, kui sunduslikku mobilisatsiooniga ühes wõim oleks käest libisenud.

Kuid selle üksiku isamaalaste erakonna tulewiku kindlustamiseks ei tahtnud keegi oma pääd tulle pista. Wabatahtlik mobilisatsioon ei annud tagajärgi — ainult üksikud eksisid.

Karakteriseerime seda mobilisatsiooni käiku 23. now., s. o. päew pääle wäljakuulutamist, „Iseseiswuse tuleku päiwilt", lehek. 122.

„Iseäranis tegemist oli täna sõjaministril kindral Larkal. Tema istus weel kaua laua ääres, nagu ta sääl oli walitsuse koosoleku aegu istunud. Käes olid temal telegrammid, mis sekretäär temale oli toonud. Ikka jälle luges kindral uuesti ühte ja sedasama lehte. Sääljuures wajus tema kõhn kogu järjest rohkem kössi. Sõbralikust näost aga lendasid tõsised warjud üle. — Mis kindral, halwad teated?! Küsis wälisminister O. Strandmann oma edasi-tagasi sammumisel wastu kindrali seisates. — Jah, halwad! wastas kindral ja waatas ise üles. Mobilisatsioon ei lähe hästi... Selgus, et maakondades wabatahtlikke niisama wähe ilmub kui 21. ja 22. nowembril, kus wabatahtlik mobilisatsioon algas. Mõnes maakonnas oli kokku tulnud paarkümmend, mõnes kümmekond.

Nende mõnekümne wabatahtliku mobiliseerituga ja kaitseliitlaste salgakestega, mis ju enne olemas, asus Pätsi erakond sõjaliselt oma wõimu kindlustama. Tekkis kohe uus häda. Meestel ei ole sõjariistu ega palga maksmiseks raha. Jällegi leiti ultra aktiiwne saadik — Koodi Jaan, kes Soome kodanluselt oskas wäljanuruda rahas 10 tuhat Soome marka, 25 suurtükki, 50 kuulipildujat ja 5000 püssi ühes tarwilise laskemoonaga. Ka tõi tema pärastpoole terwe karja lihunikke, kes palgalistena sõdisid töörahwa sõjawäe wastu Eestis, kes sel ajal wõidurikkalt algas, pääle Narwa waldamisi 29. now., Tallinna poole tungimist.

Eesti kodanlaste telgi taha waadates näeme, et selle riigikese sünnitamisel ei mänginud rahwuslase aade mingit osa. Kuipalju ka walge Eesti walitsuse hääletorud seda ei püüa töörahwa pimestamiseks tõendada, waid siin oli näitelawal Pätsi ja Ko. erakonna mitmejärguline näidend, warandusliku ja wõimu olukorra kindlustamine.

Liitlaste selleaegsetest poliitilistest kasudest olenes see **soodne juhus** — Pätsi awantüüri kordaminek, nagu see ka kodanluse enese hääletorrst näha. Saksa sõjalise wõimu murdmiseks ja kardetud punase „batsilluse" isoleerimiseks oli seekord Ententel Baltimere rannal toetuspunkti hädasti tarwis, kust pärast liitlased Wene walgekaardlastega Inglise sõjalaewastiku toetusel, tuntud Judenitshi awantüüri algasid, millele ka demokraatlik Päts ja Ko kaasa lõi, olgugi, et omal süda põksus hirmu pärast. Wene monarkia wõidu korral oleks Päts ise omale surmakella löönud, kuid ristiisa — liitlaste plaani wastu ei juletud sõnagi rääkida.

Praegusel, iseäranis wiimasel ajal on liitlaste waade Eesti kui ülearuse ja soowimata waheltkaupleja pääle enam kui kindlaks saanud. Parajat sõimapilku muidugi liitlased kaubandust sõlmides Nõukogude Liiduga, selle spekulandi kõrwaldamiseks mööda ei lase. Egas muidu Eesti püüa nii hoolega Balti liitu, mis lagunema kipub, uuesti köita. Surra on seltsis kergem, siis ei ole tarwis kadedust tunda teiste elu üle. Euroopa äriliin näeb põrnitsedes, kui palju takistab Eesti waba kaubitsemist Lääne-Euroopa ja Põhja Nõukogude Liidu wahel. Mitte rahwuslik idee ei määra Eesti tulewikku, waid klassiwõitlus, mis paratamata tuleb.

Ulemaltoodud Pätsi ja Ko riigikese tekkimise sündmustiku pääle pilku heites, kahwatawad kõik need kõlawad laused iseseiswusest, rippumatusest ja „tuliuus" ülesleitud rahwuslik aade, mis olla paremaks wõitluse abinõuks kommunismi wastu. Kindel on see, et Eesti „demokraatlik" riigike ripub ära Euroopa ja nõukogu kaubandusest. Seisab ise niikaua kui klassiwõitlus lõppenud ei ole ja rahwuslus kaob kui udu klassiteaduse laienemisel, mis muud ei ole kui kodalusel üks pimeduse abinõu.

Kõige selle aja jooksul, ka wiimane kodanluse weretöö 1. detsembrist ühes arwatud, ei näe meie muud, kui alatut töörahwa wägistamist. Äraandlikult sepitseti Eestis nõukogualitsuse ajal ja pääle Saksa okkupatsiooni lahkumist wäike erakondlik wõim, mis on nüüd laiaks paisunud fasistlik diktatuur. Sääljuures tallati armuta töörahwast, mida tõendawad rida toimepandud walge terrori akte sadandate ohwrite ja kubinal täistuubitud wangimajadega. Kuid kõige selle surwe ja terrori pääle waatamata on **praegune walge Eesti üldises Euroopa poliitikas seletataw ainult kui ajutine nähtus.**

Küsitawaks jääb, miks 1918 a. lõpul ja 1919 a. algul kodanluse enese ridades walitsewat üksköiksust ja kõhklemist täiel määral ära ei kasutatud Eestis töölisliikumise juhtide poolt. Selleaegne sündmustiku õiglane orientatsioon ja kiire otsustamine oleks kindlustanud praeguse fasismi terrori asemel Eestis töörahwa punase lipu. Soodne juhus oleks ainult juhuseks jäänud. Seda tunnistab kodanlus ise. Küsime, kas oli wõimalik selleaegset töölisliikumist ja rahulolematust kodanluse wastu otstarbekohasemalt ära kasutada? Siis peame küll ütlema — jah! Seda näitasid meile 1918 a. lõpul kuuldawale tulewad Tallinna tööliste hääled, kes walmis olid Narwa poolt ligenewatele wendadele kätt sirutama ja 1919 aasta algul Saaremaal nähtawale tulew stüühiline ülestõusmine kodanluse wastu. See ei olnud tööliste eneste teha, et neid ei tõugatud aktiiwsele ühistegewusele oma klassi waenlase wastu. Uinuw jõud on kasuta, kui teda ei tarwitata! Nii ka siin. Eesti töörahwas on raskelt oma õladel kannud Pätsi ja Ko alustatud iket ja kannab niikaua, kuni kõik kõlustatud jõukulutused — senised wõitluse metoodid, kõlbmataks tunnistatakse ja Eestis töörahwa ühisel kaastegewusel oma tähtsama juhi Lenini õpetust edaspidiseks klassiwõitluse metoodiks wõetakse.

Kewadise hoogtöö wastu ettewalmistamine.

Eelseisew kewadine hoogtöö lükkab wälja, käsitäes ülidise puudusega külwi materjaalis, kaks ülesannet: 1) külwiks, talupoja warustamise seemnetega, et mitte wähendada üldist põllupinda, 2) rohu ja lina seemnetega rahuldamine, külwipinna suurendamise otstarbel turu ja loomatoidu tehniliste kultuuride poolest.

Kawa järele suwewilja külwipind käesolewal aastal peab ulatama mitte wähem kui 1 017 000 tiinuni, mis on 5% wõrra rohkem kui 1924 aastal. Utsikute taimeliikide järele oleks see suurenemine järgmine olema: kaera ja odra päält 4%, mitmeaastaste taimede juures — 12%, üheaastaliste — 32% ja lina juures — 20%.

Et wõimaldada kogu külwipinna täiskülwamist päämiste taimede poolest, on tarwis 1925 aasta kewadel järgmine hulk külwimaterjaali: kaera 5.242 000 puuda, otra 1.784 000 puuda, ristikheina 56.000 puuda, timutit 28 000 pd., wikkisi 77.000 puuda ja linaseemneid 678 000 puuda.

Külwimaterjaali pää saamise hallikaks on läinud aastal talupoegade majapidamises ülejäänud seemnetehulk.

See hallik, terawiljade (kaera, odra) ja linaseemnete suhtes peab kinni katma tarwiduse seemnete materjaali järele ja kui mitte kogu 100%, siis igatahes suurema osa temast. Et rahuldada wähemjõukaid majapidamisi teraseemnewilja saamises, mille järele arwatakse tarwis minewat üldisest summast 10%, siis igatahes sellest tagawarast, mis 500.000 puuda näol Põhja-Lääne oblasti seemnelaenu orgaanidel tagawaraks, on wähe, et kõiki rahuldada.

Mis puutub linaseemnetesse, siis tarwidus selle järele arwatakse 100.000 pd. pääle, rahuldatakse ära 50.000 puudaga, mis kokkuostetud Põhja-Lääne oblasti ja linaseemnete jagamise keskkoha poolt.

Hoopis teises olukorras asub mitmeaastaste ja üheaastaste taimede seemnetega warustamine. Kohaliste ristikheina ja timuti hulka wõib arwata umbes 30 protsendi pääle üldisest tarwidusest. Seepärast ülejäänud 70 protsendi peab sisseweetud saama wäljastpoolt oblastit. 8000 puuda ristikheina ja 15.000 puuda wikisid kawatsetakse jaotamise alla anda üldises laenusaamise järjekorras, kuid 22.000 puuda ristikheina ja 5000 puuda timutit kawatsetakse mahamüüa kohemaksetawa raha ehk lühikeseajalise laenu eest.

Käesolewal ajal seemnetega warustamises omandab esimese järgu tähtsuse hääomadusega seemne andmine ja talupoegade wiletsate seemnete ümberwahetamine puhtast sordist taimede wastu. Esimene ülesanne peab läbiwiidud saama plaanikindla terapuhastamise hoogtöö kaudu. Teine ülesanne näeb ette laiendada nõukogumõisate tegewust seemnelawade organiseerimises ja seemnekaswatuse arendamise ühisustes.

Seemnelaen, pääle oma otsekohese ülesande — warustada kehwemat majapidamist — peab silmas pidama wõimalust kasutada saadud laenu abil külakondade põldude laiendamist ja agronoomiliste abinõude läbiwiimist — andes iseäranis kergetel tingimistel laenu kollektiiwsetele majapidamistele ehk kogukondlise ümbertöötuse põldude täiskülimiseks. Seejuures tuleb nõuda, et laenusaaja täidaks lihtsad agronoomilised nõuded laenu realiseerimises. Maa orgaanid suudawad omalt poolt läbiwiidud päämisi ülesandeid täita külamajanduse kollektiiwseks ja intensiiwsemaks tegemise kaudu.

Laenu läbi saadud seemnewilja lähendame kokkuostja juure kahel teel: Neis raioonides kus alumised kooperatiiwsed — põllumajanduslikud ja laenu organisatsioonid on teatud määral kindlustatud, riikliku seemnega warustamine wõimaldakse otseteed kooperatsioonile. Wiimane töötades külanõukogude ja wallatäidesaatwa nõukogude ja maaorgaanide otsekohese kontrolli ja juhtimise all, woimaldawad alumiste kooperatiiwsetele organisatsioonidele juudet mitte üksi ära kasutada neile antud laenu oma liikmete suhtes, waid wõimaldab neile tõmmata oma koossejsu sääl raioonis wäljaspool kooperatiiwe olewaid elanikke. Neis raioonides aga, kus alumised kooperatiiwid pole wälja arenenud, naturaalse krediidi saamist wõib korraldada seemnelaenu kohtadest, kuhu juure koondada tuleb ka töö sünendamiseks küla ja walla nõukogud.

Edasi, kewadise hoogtöö ettewalmistamises tuleb tähelpanu pöörata olewate andmete põhjal taliwiljade ümberkülimise pääle, sest ühenduses lumeta talwega, wõib mõnes madalamas koha tähele panna idu häwinemist, ütsikutes kuhermangudes teeb see wälja üldisest talwe külwipinnast

Talupojad nõukogude tööl.

Parteitu talupoeg Kruglowski stanitsast Stawroopoli ringkonnast, Alekseewski raioonist, sm. Isakow, waliti nõukogude 1. piirkonna kongressi poolt Rostowis Dooni ääres Põhja-Kaukaasia täidesaatwa komitee juhatuse liikmeks.

10 kuni 15% ehk 77.000 kuni 100.000 tiinu. Selle pinna uuesti külimiseks on waja umbes 1 miljon puuda kaera ja otra.

Käesolewa talwe mittenormaalsed tingimised järsid kõhwemad talupojad ilma kõrwalteenistuseta. See igatahes tema eelarwe pääle mõjub kaunis tuntawalt ja toob esile kartuse, et talupojad selle tõttu Põhja-Lääne oblastis ei saa hakkama põldude ümberkülimisega, nii et siin on waja abi riikliktudelt orgaanidelt.

Kui nüüd arwesse wõtta terawiljade kaera ja odra kriisist, ja loota ei wõi ka puudusest täieliseks wabanemiseks, siis tuleb talupoegi ümberkülimise suhtes rahuldada wastawa arwu juurewilja (turnepsi, naeri) seemnetega.

Kewadise hoogtöö abinõude edu ei ripu ära mitte ainult sellest, palju meil on saktiliselt silmade ees külwi materjaali, waid ka sellest, kuidas oskame neid wormisid otsida, mis wõimaldaksid lahedamaid tingimisi warustamises eneses. Kuiwõrd nende abinõude elustamist katsutakse teha alumiste kooperatiiwide wõrgu — laenu ja põllumajanduse kooperatsiooni kaudu ja kuiwõrd kooperatiiwide wõrgu juhtiwad oblastilised orgaanid (Põllumajanduslik pank, „Trudsojus") korraldawad warustamist mitmesuguses wormis ja mitmesuguste abinõudega, on tarwis — üldisel abinõude puudulikkusel — kõigi walla organisatsioonide, organiseeritud ühinemist ja kokkulepitud tegewust nendel olewate seemnete wäljaandmisel.

P. T.

Nõukogude maalt.

Riigi eelarwe suurendamine 150 miljoni rubla pääle.

(Jutuajamisest rahwa rahanduse kommisariaadi woliniku sm. Kotljakowiga).

Kesktäidesaatwa komitee 3. istangute järgule antakse läbiwaatamiseks terwe rida muutusi riigi eelarwes. Riigi sissetulekud on see aasta 105 miljoni rubla rohkem kui seda kawatseti. Pää suurendamist oodatakse aktsiiside kaudu, mis wälja teeb 40 miljoni rubla ja nisama palju transpordist. Post ja telegraaf annab lisasissetulekut 15 miljoni rubla. Ulejäänud maksud langewad käsitöostuse maksu ja 2 wõidulaenu pääle. Sarnane kasw annab wõimaluse laiendada wäljaminekuid.

8 miljoni rubla kawatsetakse anda pikaajalise laenu pääle kooperatsioonile nende ringjooksu raha suurendamiseks. Wiljaikalduse läbi kaunatada saanute fondi suurendatakse 8 miljoni rubla pääle. Kõigi muutustega saab S. N. W. Liidu eelarwe wiidud 2.358.868.000 rublani.

Metalli mahamüügi laiendamiseks külades tuleb 3. istang-järgul kergendada käsitööliste ja küla seppade maksusid. Kawatsetakse nisama wäljatöötada abinõud küla kaupluse laiendamiseks. Et huwitada thee kaswatamise kultuuri tõstmist Tagakaukaasias, on märgitud wabastada aktsiisi maksust thee, mis walmistatud sisemaal.

Kui sissetulekute kasw tõuseb üle uute kanatsuste, siis kasutatakse ülejäägid rasketööstuse arendamise pääle, — metall, uwiotöstus, Dooni kiwisüsi, maaparandus, ümberasumise asjade pääle ning edespidise kooperatsiooni läbikäigu kapitaali suurendamise pääle.

Nõukogude ümberwalimised.

Moskwa kubermangu walimise kommisjoni poolt on küla walimiskommisjonidele laialisaadetud ringkiri küla nõukogude ümberwalimise teadete saatmise korra kohta. Ümberwalimistele ilmunute registreerimisteks ja protokollide kirjutamiseks peab wäljaeraldama täiesti kirjaoskajad inimesed.

Edasi näitab ringkiri walimiskoosoleku protokollide õieti kokkuseadmise pääle täpseks sissekirjutamiseks ja walijate ärajaotamiseks (meesterahwad — naisterahwad), kes praegusel korral külades elawad kodanikkude suuruse arw, kel walimise õigus nõukogudesse ning kes praegusel walimise momendil töötawad tööstuses jne. Isikute nimekiri, kes walimistest osa wõtawad, aga niisama ka walimiskoosolekute protokollid peawad walimise päewast algades ärasaadetama kolme päewa jooksul walla walimiskommisjonile. Mitte õigeks ajaks teadete ärasaatmise ja mitte õigete teadete eest wastutawad küla walimise kommisjoni esimehed.

Sm. Woroschilowi nimetamine.

Kesktäidesaatwa komitee prefiidium nimetas sm. Woroschilowi W. S. F. N. W. rahwakommissaride nõukogu esitajaks S. N. W. Liidu rew. sõja nõukogusse.

Usbekistani kommunistliku partei kongress.

Wana Buhaaras oli Usbekistani kommunistliku partei esimene asutaw kongress. Pääle Punase sõjawäe ja Usbekistani talupoegade esinemiste wõeti määratu kiidusawaldustega wastu Kominterni liige ja Inglise kommunistliku partei keskkomitee liige sm. Brawn. Selle järele terwitasid kongressi põllutöölised, kehwikute ja noorte pioneeride esitajad. Pääle terwituste esines suurema aruandega sm. Kalinin.

Üleliiduline kommunaal majapidamise kongress.

Kewadel kutsutakse kokku Bakussse 13. järjekordne üleliiduline kongress weewärkide, sanitaar, tehniliste tööde ja linna hääkäekäigu küsimuste arutamiseks. Kongressi ajal on awatud, nagu eelmistelgi aastatel, laialdane weewärkidesanitaar tehniline wäljanäitus.

80.000 uut kirjaoskajat.

Kiiewis lasti wälja kirjaoskamatuse likwideerimise punktidest 80.000 inimest, keda õpetati kirjaoskusele. Algas kogumine uutele kursustele. Kirjaoskamatuse likwideerimise punktidesse tulemine on määratu suur.

Ameerika jahu.

Grusia arulaw „Tshatern" tõi Batumi sadamasse New-Yorgist Taga-Kaukaasiale 340.000 puuda nisujahu.

„Aksai" tehase laiendamine.

Rostowis, Dooni ääres, on põllumajanduse riistade tehases „Punane Aksai" käimapandud uus walamisetöökoda, masina sissseadetega. Lõpetatakse puutöökoja ehitamist.

Tugewajõuliste raioonide loomisele.

Ukraina S. N. Wabariigi Kõrgem Rahwamajanduse Nõukogu saatis Moskwa aruande, milles tähendakse mittewastawat Ukraina wabariigi osawõttu uuest elektri ehitustööst. Seitsmest tugewajõulistest elektrijaamadest, mis walmistakse S.N.W. Liidus, ehitakse Ukraina ainult üks — Sterowski, pääle selle seisab küsimus aktuaalsena tugewajõuliste raioonide jaamade loomiseks Ukraina tehastele: Pridneprowski, Nikolajewa, Hersoni, Odessa, ja lõpuks seisab elektrienergia ärakasutamine Lõuna-Ida Ukraina osas.

Kõrgem majanduse nõukogu loeb tarwilikuks, et esimene tugewajõuline elektrijaam peab ehitama Ukrainasse. Siia on waja saata Wolhowostrois wabastatud personaali, et kasutada omandatud kogemusi.

Jekaterinoslawi elektrofitseerimine.

Kriworoshki kaewanduses tehakse tööd tugewajõulise elektrijaama ehitamise lõpetamiseks, mis maksab 900 tuhat rubla. Tänawu aasta lõpetakse margantsi ja Lenini kaewanduste elektrifikatsiooni tööd. Jekaterinoslawis seatakse üles linna elektrijaama turbiin-generaator. Elektrofitseeritakse tööliste raioone. Elektritrust asub lähemas tulewikus Brjänski ringkonna elektrofitseerimisele, pääle selle seatakse paljudes külades Jekaterinoslawi ringkonnas üles elektrijaamasid.

Põllumajanduse kollektiwiseerimine

Esimene üldukraina kollektiiwsete majapidamiste kongress wõttis sm. Tsubari aruande kohta wastu resolutsiooni, milles terwitatakse nõukogude walitsuse püüdu tõmmata keskkihtide massid waesematega ühisele nõukogu walitsuse ehitusetöö osawõtule. Kongress lubab maatatalupoegade nimel parandada põllumajandust. Kongressil ärakuulatud kohtade aruanded tunnistawad kollektiiwsete majapidamiste kõwenemist. Paljud kollektiiwsed majapidamised on saawutanud häid tagajärge. Nõnda teeb „Punaste partisaanide" nimeline artell Tshernigowis tööd looma kaswatuse alal kõige uuemate wiisidega, on alamas abinõud, mille kaudu antakse loomadele toitu. Mõnedel kommuunadel on omad lastemajad, sepikojad, töökojad, weskid, wõi meierei, niisama on isegi teaatrid ja klubid.

Karjala elektrofitseerimine.

Wiimasel ajal on Karjala elanikkude keskel märgata suurt tungi elektrofitseerimise alal. Karjala rahwamajanduse nõukogu organiseeris alalise büroo elektrofitseerimiseks.

On wäljatöötatud plaan Karjala elektrofitseerimiseks. Esimeses järjekorras on märgitud elektrofitseerida alguses Besowetsi, siis Olonetsi ja Kemi külasid. Edaspidi läheb elektrofitseerimine wäikeste asjade sisseseadetele pääasjalikult elektri energia ärakasutamine majanduse eesmärgil.

Sm. Buharini aruanne Moskwa suures teaatris.

Suure teaatri pidulikul istangul, mis pühendati Punase sõjawäe aastapäewaks, ütles sm. Buharin omas aruandes:

Meie sõjawägi on liituw osa hiigla tööliste wabariikide liidust, mis järjest kõweneb, meie waenlastele hirmsuks. Siin tuleb äramärkida seda ülekaalu, mis olemas meil oma waenlaste üle, ning mis andis lõpulikult wõimaluse wõita. Selle ülekaaluks on meie walitsuse sotsiaalne siju ja Punase wäelase arusaamine, ta oli haige, täides, kuid püüs käes seisis ta rewolutsiooni walwepostil, teades, et sureb ühise suure asja eest, mis ümbermuudab kogu maailma. Meie Liit kaswab ja laieneb, ta paneb liikuma määratumad Aasia rahwad ja eestkätt laialised Hiina massed. Meie teame, kas warem ehk hiljem tõusewad üles kõigi maade töölised, et anda wastulööki oma waenlasele, kes warustatud kõigi teaduse ja tehnika saawutustega.

Õppige — õppige, kaintage igat minutit, et tõsta wabariigi tehnilist wõimu, et silmapilgul, kui jõuab aeg, wõiksime wäljaastuda raudsete, sirgete, wõitmatute ridadena.

Liikme maksud wõetakse üldisest tööpalgast.

Nõukogude kaubanduse teenijate Keskkomitee presiidium wiib sisse uued seadused liikmemaksude sissenõudmiseks kõikidest palgamaksmise wiisidest, juurde lisades töökoormamise, ületunnitööd, tükitöö premiaalne autasu, protsendiline autasu, täidetud töö eest ja lisa tööpalk.

Liikme maksud wõetakse ka õpilaste rahalisest stipendiumist, töötatööliste tööst, kes töötawad mitte töö kollektiiwis ehk ühiskondlikutel töödel, kui see töö ei kesta mitte wähem 3 kuud ning tööpalk ei ole mitte wähem ühisuse abiraha palga määrast. Kõrwalteenijatel wõetakse maksud üldisest tööpalgast, kus ta teenib. Maksusi ei wõeta lisamaksu, kahjulikkuse, kirjanduslikkude ja loengute töödest, kui seda maksetakse erilise honoraarina kui tööd, mis ei käi teenistuse kohustuse alla.

Rahwamajandus.

Lõuna metallurgia tööstuse laiendamine.

Kolme uue sulatusahju käimapanek.

Kõrgema Rahwamajanduse Nõukogu presiidium lõpetas küsimuse otsustamise lõuna metallurgia tööstuse laiendamise üle. See küsimus äratas suurt tähelepanu ühiskondlikkude ja ametiühisuslikkude organisatsioonide poolt. „Jugostali" juhatuse esimees sm. Iwanow teatas, et „Jugostali" tööstuse tagajärjed kaswasid käesolewa aasta esimesel weerandil üle ettenähtud kawatsuste, mida kutsus esile metallurgia tööstuse turu laiendamine. Waatamata Makejewski sulatisahju käimapanemise ja walmistuse programmi laiendamisest 20 protsent wõrra, seab „Jugostal" enesele küsimuseks laiendada walmistuse programmi järgmises suuruses: malmi kuni 35 miljoni puudani, martenterast kuni 35 miljoni puudani, Bessemeri terast kuni 13 miljon ja raudtee rööpaterast kuni 4,400 tuhande puudani. Programmi laiendamine sisaldub kaswu 51 miljoni rublast kuni 66 miljoni rublani. „Glawmetalli" lubal paneb „Jugostal" käima sulatamise ahju nr. 6. Brjanski tehasesse, ja ahju nr. 2 Makejewski tehasesse.

Stalinski tehases remonteeritakse ahju nr. 5. Remont lõpeb aprillikuul. „Glawmetalli esimees teatas, et „Glawmetall" sanktsioneeris „Jugostali" programmi suurendamist 25 protsent wõrra. Pärast pikaajalist küsimuse läbiharutamist wõttis Kõrgema Rahwamajanduse Nõukogu presiidium otsuse wastu, milles loeb walmistuse laiendamise arwud, mida ettepandi „Jugostali" poolt minimaalseks ja täidewiidawateks.

Töölistele uued majad.

(Ehituse plaani muutmine).

Wiimasel tehnilisel uue ehituse kommisjoni istangul, kinnitati lõpulikult ära Moskwa-Narwa raioonide ehitamise kawa. Narwa wärawate lähedale ehitatakse kolmekordsed majad, aga „Punase Putilowi" lähedale kahekordsed majad. Suurem jagu majadest on 18 korteriga. Wolodarski raioonide ehitamise kawa leidis kommisjon olema mitte küllalt põhjendatud.

Kommisjon leidis otstarbetuks ehitada wäikseid kahekordseid majasid — nelja korteriga, waid pooldas majade ehitamist 12 – 18 korteriga. Ühiselumaja ehitamise küsimus antakse kubermangu tehnilise komitee täiskogusse otsustamiseks.

Rewolutsionääride põrandaalusest elust.

Moskwas Lesnoi uul. nr. 55 uuendati ja awati kõigile waatamiseks enamlaste keskkomitee põrandaaluse trükikoda, mis töötas tsaariwalitsuse ajal. Pildil nr. 1 on näha salakäik trükikotta. Luugist allalaskmisel tõusis üles üks külgseintest ja awas ülje awuse, mille kaudu trükikotta pääses.

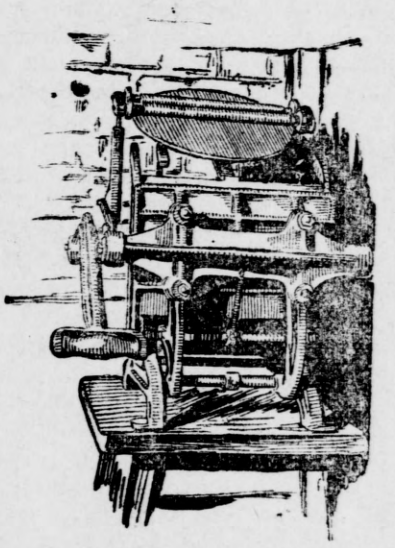

Pildil nr. 2 on käsitrükimasin.

Köigile juriidilise abi tarwitajatele!

Iga isik, kes pöörab „Edasi" toimetusse juriidiliste küsimuste lahendamiseks, lisagu tingimata oma täis nimi ja adress juure. Küsimused, kus saatja nimi ja adress puudub, jääwad tähelepanemata.

Punaste nurkade pöllumajandslikud ringid.

Mis tähendab pöllumajanduslik ring?

Pöllumajanduskiku ringi mõiste on meil alles uus, mispärast ta ka laialdast tarwidust pole leidnud

Ameerikas lagunesid pöllumajanduslikud ringid umbes 15 aastat tagasi õige kiirelt laiali, nii et 1920 aastal sääl juba 14.000 ringi 21.600 liikmega oli. 1922 aastal kaswab liigete arw aga juba 491 tuh. pääle.

Ringide organiseerijateks ja liigeteks on pääasjalikult noorsugu. Ulesandeks on mitmesuguste pöllumajanduslikkude ettewõtete asutamine, enamjagu kodus, kuid ka kollektiiwselt renditud maatükkide pääl. Loomulikult ühinewad pöllumajanduslikku ringi need, kelledel pöllumajanduslikus tegewuses huwi ja tahtmine on seda teaduslikule alusele seadida, niisama aga ka püüd kollektiiwselt majapidamist arendada, mis nähtus ühiskondlikus wahekorras eriti suurewäärtusline on.

Siit kaswab kollektiiwne waim, mis pandiks on meie asunduste pöllumajanduslikule arenemisele ühelt poolt, kuna teiselt poolt wõimaluse awab uutele pöllumajanduslikkudele katsetele, wõtetele, uute kultuuride laialilagunemisele, kahjulikkude putukate wastu wõitlemisele jne.

Pöllumajanduskiku ringi kaudu wõib omandada neid teadmisi, mis kõigeks selleks tarwis läheb, et pöllumajanduslikku kultuuri selle täies suuruses ja ulatuses tõsta.

Sarnaste ringide eesotsas peawad kahtlemata noored seisma ja kus wõimalik, sääl komnoorsoo ringid, kellede ülesandeks jääb pölluteadlaste, loomaarstide, niisama ka kogenenud pöllutöölistе muretsemine ringidele, abiks olles keerulistemate küsimuste selgistusteks (näit. keelekküsimus, kusjuures wahetõlgina olla) jne. Ringi juhatajaks wõib selkorral, kui kohapääl agronoom puudub, ka õpetaja olla, aga ka mõni tublim ja kultuurilisem pöllupidaja, kes wahete-wahel nõuküsimistes agronoomi poole pöörab (kui wiimane wast teises wallas olemas on).

Ringi organiseerimise juures on eestkätt tarwilik kohapäälseid tingimusi ja jõudusid enam-wähem täpselt arwesse wõtta. Pääasjalikult tuleb läbirääkimisi pidada isikutega, kes pöllumajanduse tõstmisest huwi tunnewad ja selles mõttes juba mingisuguseid eelteadmisi omandanud, kas näit. ettelugemisi kuulanud, näitustel ehk ekskursioonidel käinud, ehk kodus ise juba tegelikke katseid teinud. Sarnastest isikutest tuleb ringi põhi — kaader ehk teiste sõnadega lööigrupe organiseerida, kes käsikäes komnoorsoolaste ehk üldse asjast huwitatud noorsooga praktilisele ringi organiseerimisele asub.

Toome siinkohal ringi põhikirja näitliku kawa, mille alusel ringi organiseerida (kokkuseatud Leniningradi Poliitprosweti poolt).

§ 1. . . . . Pöllumajanduslikul ringil on eesmärgiks kaasa aidata oma liigete seas pöllumajanduslikkude teadmiste laialilaotamises.

§ 2. § 1. tähendatud eesmärgi kätesaamiseks korraldab ring oma liigetele: mitmesuguseid pöllumajanduslikke waielusi ja wõistlusi, wäljanäitusi oma ringi liigete töödest, ettelugemisi, lugemisi, pöllumajanduslikke jutuwestmisi, ekskursioonisi, raamatukogu, pöllumajanduse muuseumi jne.

§ 3. Ringi liigeteks wõiwad mõlemast sugupoolest isikud olla, kes mitte wähem kui 14 aastat wanad ja . . . . . walla piirkonnas elawad.

Tähendus: Ringi üldise koosoleku otsuse järele wõib erilisel juhusel ka alla ülemaltähendatud wanadust isikuid ringi liikmeks wastu wõtta.

§ 4. Ringi astumine ja äraminek on wabatahtlik ja waba. Isik, kes ringi liikmeks soowib astuda, teatab sellest juhatusele ja walitakse lähemal ringi üldkoosolekul.

§ 5. Ringi asjade üldiseks juhatamiseks waliwad liikmed üldisel koosolekul juhatuse: juhataja, kaks abilist ja kirjatoimetaja.

§ 6. Juhatus kutsub kokku ja wiib läbi üldised koosolekud, teadustab liigetele wäljanäitustest, ettelugemistest, ekskursioonidest jne., peab liikmed arwel, peab ühendust ja kirjawahetust eri asutuste ja isikutega ja annab omast tegewusest aru üldisele koosolekule.

§ 7. Pöllum. ringi liikmed peawad sügise ja talwe ajajärgu kestel kõik pöllumajanduslikud küsimused kollektiiwselt läbi töötama, mis meie ringkonnale (raioonile) tarwilikud, peawad osawõtma pöllumajanduslikkudest hoogtöödest, wäljanäitustest, ekskursioonidest, ühiskondlikkudest organisatsioonidest ja kõikide abinõudega pöllumajanduslikke uusi wõtteid laialilaotama, neid kui näitusi oma juures kodus läbiwiima.

§ 8. Pääle talwist ettewalmistust jagunewad ringi liikmed selle järele rühmadeks, missuguse aine ehk töö aluseks wõtnud, näit. aednikkude, pöllupidajate, seemendajate, linnupidajate, kodujäneste jne. pidajate rühmadeks.

§ 9. Iga eri rühm seisab koos mitte wähem kui neljast isikust ja walib oma seast esitaja, kes oma rühma asjades juhatusega ühendust peab.

§ 10. Iga ringi liige walib ise enesele oma tööde ja wõistluste jaoks juhataja poolt ette seatud ainetest aine ja wõib ühel ajal osa wõtta mitte enam kui kolmest eri (spetsiaal) rühmast.

§ 11. Iga ringi liige on kohustatud: wäljawalitud aine järele tööd tegema, kirjalikke tähelepanekuid ja arwet pidama taimede kaswatamisest, oma tööst arwepidamiste kaartidega wäljanäitustele tagajärgesid esitama, kõikidest koosolekutest, ettelugemistest, ekskursioonidest jne. täpselt osa wõtma, põhikirja, instruktsioonide ja ringi üldiste koosolekute otsustele alluma.

§ 12. Ringi liikmed, kes põhikirja instruktsioonide ja üldkoosolekute otsustele ei allu, ilma põhjendawate põhjusteta töst eemale jääwad, eraldawad end iseenesest pöllumajanduskiku ringi liikmest.

§ 13. Ring wõib oma tegewust lõpetada kas maakonna ehk kubermangu wõimude ehk ringi üldkoosoleku otsuste põhjal, kusjuures üldkoosolekul kolmweerand kõigi ringi liigetest koos olema peab. Kõik ringi warandus läheb pääle tema kinnipanekut kohalikkudele hariduslikkudele asutustele.

Selle põhikirja alusel wõib ring oma tööd alata. Küsimus, kas sarnast põhikirja üldse tarwis on, oleks ilmaaegne, sest igasugune seltskondlik tegewus wõib ainult siis eluline olla, kui temas kindel distsipliin walitseb. Selles mõttes on põhikiri järjelikult enam kui tarwilik.

On ring niimoodi organiseeritud ja tarwilik arw asjast huwitatuid liikmeid kogutud, tuleb üleminna ringi otsekoheselе praktilisele tegewusele. Meie asume kõige päält nende küsimuste juure, mis talwise hooaja ülesanded peawad olema, s. o. missuguste teoreetiliste küsimustega talwe jooksul tegemist tuleb teha. Kubermangu poliit-hariduse asutuse poolt on selleks laialdane programm ettenähtud, kuid ruumi nappuse tõttu pole meil wõimalik seda täies suuruses siin ette tuua. Sellepärast peatume pääpunktide juures, et siiski ainet anda nende küsimuste kohta, mis pöllumajanduslikkudel ringidel tarwilikud.

Toome siin ainete järjekorra.

1. aine.

Kas on wõimalik praeguste maa tingimuste tõttu pöllumajandust tõsta ja parandada?

a) Erilist tähelpanu pöörata sellele, et kogu maaasjade korraldus talupoegade eneste waba walikule on jätetud, s. o. talupojad wõiwad ise maatarwitamise wormi wabalt ära määrata.

b) Laialdane abinõude wõimaldamine pöllumajanduse parandamise otstarbeks, pikemaajaliste pöllumajanduslikkude laenude organiseerimine riiklikkude, kooperatiiwsete ja sega-laenuasutuste läbi, niisama laialdane toetus riiklikkudest summadest.

Neid abinõusid wiib nõukogude walitsus juba elusse: on asutatud pöllumajanduslik pank, kust kehwematele talupoegadele laenu antakse, et neid kaubanduse ja liiakasuwõtwa kapitaali käest wabastada, on eraldatud summa maaparanduse otstarbeks ja kultuursete taimede arendamiseks; pöllum. kooperatiiwidele, laenuühisustele ja artellidele antakse suuremad toetussummad.

c) Tähelepannes meie sisemiste abinõude puudust, on erilist tähelpanu nende muretsemisele wäljamaalt kas laenude ehk kontsessioonide kujul pandud; seega masinate, tööriistade, seemnete jne. sissewedu suurendada.

d) On laialdaselt pöllumajanduse mehaniseerimisele ja elektrofitseerimisele asutud jne. jne.

2. aine.

Kuidas elawad ja millega toidetakse taimesid?

Oma wälise kuju poolest erinewad taimed ja loomad terawalt üksteisest. Kuid enam tähelepanelik ühede kui teiste uurimine wiib meid järeldusteni, et taimede ja loomade wahel üldiselt mingisugust eraldust ei ole. Kõrgemad taimed ja loomad arenesid paljude aastatuhandete wältel alamatest pikaldaste muutuste teel.

Selle aine wäljatöötamise juures on alguses tarwis arusaamine luua ümbritsewast taimede ja loomade ilmast, äraseletades loomade ja taimede waheline sarnadus selles suhtes, et nii loomade kui ka taimede olemasolule õhk, wesi, walgus, soojus, toit ja siginemine paratamatud on. On tarwis allakriipsutada, et toidu wiis põhi eraldusena loomade ja taimede wahel on, kuid ühes sellega seob tugewasti nii ühte kui teist üldises kawandis olluste ringkäik looduses.

Taimed annawad loomadele nii toitu kui ka kaitset; kus taimesid ei ole, ei ole ka loomasid. Kuigi werejanulised loomad ja linnud pääasjalikult loomade toidust elawad, on nad siiski taimedest lähedalt äraripputwad, sest et loomasid sööwad, kes taimede waral elawad. Mis puutub taimede ilma rippuwusesse loomadest, siis on see olemas, kuigi mitte sel määral, kui loomade rippuwus taimedest.

Korjates toitu maast ja õhust, wõiwad suurem osa taimedest iseseiswalt elutseda. Maa, õhk, wesi, walgus ja soojus, need on päätingimused uuele elule. Loomadele on need tingimused wähesed: nad ei wõi endid selle toiduga toita, mis taimesid rahuldawad, sellepärast, et nendele toiduks walmis orgaanilised ollused tingimata tarwilikud on, kuna taimed just sellepoolest loomadest erinewad, et nad ise enestele seda ollust sellest materjaalist loowad, mis nad juurtega maast ja lehtedega õhust saawad.

Siit näeme selgelt, missugust tähtsat osa taimede ilm nii elawas looduses kui ka inimese elus etendab ja kui paratamata on selle uurimine, niisama aga ka oskus luua niisugusid tungimusi, et taimed paremini erineksid. Tahame aga taimede ilma uurida, ei ole neil sugugi tarwis igat taime eraldi uurida, sest et neil kõikidel oluline sarnadus on. Pää osad ehk orgaanid on, kui mitte kõikidel, siis wäga paljudel taimedel ühesugused. Kui siis taimede ehitusest ja elust üldist arusaamist tahame saada, on küllalt kui teame, missugune üldine ehitus ja tähendus nende pääosadel on: seeme, juur, wars, leht, õis, kuidas nende siginemine sünnib jne.

G. T.

(Järgneb).

Leningradi teated.

Adresslaua teated abonentidele — telefoni teel.

Linna telefonijaama walitsus tegi lepingu keskadresslauaga, mille põhjal kõik teated antakse adresslauast abonentidele telefoni teel.

Teadete saamiseks peawad obonendid iga kuu telefonijaama walitsusele ära maksma awansi. Uksiku teate hind maksab 30 kop. Teated antakse nr. 234—00 järele.

Uute aparaatide wäljalaskmine.

Telefonijaama walitsuse poolt on hakatud walmistama puust telefoniaparaate, mikrofoni toruga. Wäljalastud on juba 3.500 aparaati. Pääle selle tehakse kodanikkudega wahetust — antakse wanade asemel uued.

10.000 puuda wõid kuus.

Leningradi Uhistarwitajate Liit hakkab märtsi alguses saama iga kuu 10.000 p. wõid ja juustu. Wõikriiside kuudel hoitakse hinnad endised.

Igakuune saak kindlustab täielikult iga wõi tarwitaja nõudmisi. Samases seisukorras on ka kooperatiiwselt turg taimeõli alal.

Wili Leningradile.

Praegu läks Leningradi Uhistarwitajate Liidul korda sisseosta 400.000 puuda wilja põllutöö rahwakommissariaadilt. Peetakse läbirääkimisi riigipangaga 200 tuhande puuda rukki muretsemiseks. Neil päiwil sai Leningradi Uhistarwitajate Liit 1 miljon puuda wilja, mis oli määratud wäljamaale saatmiseks. Leningradi Uhistarwitajate Liit ei piirdunud ainult sellega, waid saatis oma wolinikud Siberi jahu kokkuostmiseks. Walget jahu saadakse lepingu põhjal „Riigikaupluse“ ja „Hlebo-produkti“ käest järjekindlalt.

M. W. Frunse Leningradis.

Eila jõudis kella 11 rongiga Moskwast sõja-merejõudude rahwakommissar ja S. R. W. Liidu sõja-rewolutsiooninõukogu esimees sm. M. W. Frunse Leningradi. Temaga ühes sõitis wabariigi merejõudude ülem sm. Sof.

Külalisi wõeti wastu Oktoobri raudteejaamas, kuhu koondusid kõik Leningradi sõjawägede ringkonna — Punase sõjawäe ja Balti laewastiku ülemused. Wagunist wäljatulles ja wastuwõttes raporti auwahtide komandörilt, läks ta sõjawägede eest läbi. Pääle seda wõttis sm. Frunse wastu sõjawäeosade paraadi jaama essel. Raudteejaamast läks sm. Frunse Leningradi Sõjawäe ringkonna päästaapi, kust sõitis Balti laewastiku ülewaatamisele. Säält läks sm. Frunse weealuste paatide diwisjoni, siis tehase walitsusse ja kell 4 Akadeemilisse ooperi ja baleti teaatri (endine Marinski) Leningradi Nõukogu pidulikule istangule aruandmiseks.

Leningradi riikliste akadeemiliste teaatrite kordaseadmine.

W. S. N. Wabariigi rahwakommissariaatide nõukogu tunnistas, et Leningradi riikliku Akadeemiliste teaatritele antud summa, 50 tuhat rubla, katawad põhjalikult kinni wäljaminekud kiirete tööde päält, mis seotud weeuputusega. Teisejärguliste remonttööde, niisama ka Leningradi riikliku Akadeemiliste teaatrite kunstiliste wäärtuste kordaseadmiseks, mis kannatanud weeuputuse läbi tunnistati wõimalikuks finanseerida 1924 a. teisel poolel ja 25 a. aasta eelarwest.

Abiraha kooliõpetajatele.

Kubermangu haridustööliste ühisuse osakond teeb energilist tööd teadete kogumise kohta haridusetöölistest, kel on õigus abiraha saamiseks. Wiimane teadaannete sisseandmise päew abirahasaamiseks, määrati 15. weebruariks. Kuid, et selleks ajaks sisse tuli liiga wähe teateid, siis pikendas ühisus seda aega kuni 5. märtsini s. a. Abiraha ei anta mitte ainult neile kooliõpetajatele, kes praegusel silmapilgul töötawad, waid ka neile, kes töö mahajätnud on.

Põhitingimuseks on siin 25 aastane wahetpidamata töö staaž, millest 5 aastat peab olema töötatud nõukogude wõimu ajal.

Uus määrus abortide tegemiseks.

Praegusel ajal on Leningradi haigemajades 115 woodit abortide tegemiseks See arw on weel wäikene, kuid woodide arwu suurendada on wõimatu raha puudusel.

Terwisosakondade wolinikkude raiooni nõupidamisel otsustati jätta abortide woodide arwu 15% pääle sünnitajate woodide üldisest arwust. Edaspidi tuleb püüda sünnitajate woodide arwu suurendada, mille tõttu mehaaniliselt kaswab abordi woodide arw. Maksuta woodide wäljajagamist on õigus toimetada raiooni abordi kolmikutel. Abordi kolmiku juure saatmise juures pannakse ette arwele wõtta naisterahwaste rasket materjaalset seisukorda, waatamata selle pääle, kas tema kinnitatud on ehk ei. Naesterahwastele, kelledele arstiliku tunnistuse põhjal abort tarwilik, ei lähe mitte kolmikute juure, nagu seda seniajani praktiseeriti, waid pöörawad otsekohe arstimise asutusesse, kus neid peab wastu wõetama esimese waba woodi kohale. Õigus tunnistuste wäljaandmiseks abordi tegemiseks arstlisu tõenduse järele on riiklikkudel arstimise asutustel.

On wälja töötatud ka mõned abinõud abordi tegemise wastu wõitlemiseks. Abordi kolmikute istangute eel loetakse naisterahwastele ette loenguid abordi tegemise kahjulikkusest.

Kawatsetakse anda abi kubermangu terwishoiu osakonna poolt waesematele naisterahwastele neil tingimustel, kui nad nõus on enesele aborti mitte teha lasta.

Tööbörse wahetalituse büroo ces on otsustatud tõsta üles küsimus, et tööta olewatele naisterahwastele, kes abordi tegemisest loobuwad, anda tööd esimeses järjekorras, kui ta on raskes materjaalses tingimuses.

Nõupidamise otsused waadatakse läbi kubermangu ametühisuste nõukogu, partei organisatsioonide ja kubermangu terwishoiu osakonna poolt ühiselt.

Eestlased S. N. W. Liidus.

Töölise wastus talupoja kirja pääle.

(Wastus „Lõunalase“ kirja pääle.)

Ma oma kirjatöös: „Meie majanduslik elu paraneb“ („Edasi“ nr. 296) kohe kirjatöö algul tähendasin, et raske on S. N. W. Liidu ulatuses majanduslik elu paranemise üle statistikat ette tuua, sest pole käepärast andmeid. Need arwud, mida ma „Edasis“ käsitasin, käiwad ainult mõne keskkabermangu kohta.

Ma oma kirjatöös ei süüdista talupoegi, nagu seda „Lõunalane“ kirjutab. Ei süüdista ka töölisi. Sellest on näha, et „Lõunalane“ pole minu kirjatööd õieti läbi lugenud; ta seab niisuguseid küsimusi üles, mida ma pole puudutanud. Aga siiski katsun nende „Lõunalase“ küsimuste pääle wastata.

Mis puutub põllutööriistade kalliduses, siis on selles suhtes nõukogualitsus juba energilisi sammusid astunud, et põllutööriistu peab müüma ennesõjaaegsete hindadega. Kui teie elate kaugel kooperatiiwidest ja, nagu teie kirjast näha on, lähete kooperatiiwi ainult siis, kui teil suur häda käes on, siis on arusaadaw, et organisatsioonist midagi hääd loota pole, kui kõik lähedal ehk ümbruses elawad talupojad temast osa ei wõta. On juba wäga selge kõigile, et ainult siis wõib organisatsioonist hääd loota, kui tema ümber on koondunud kõik raiooni elanikud.

Teie teete kokkuwõtte, et linnatööline istub talupoja seljas: ta töötab ainult 6—8 tundi päewas, talupoeg aga päikese tõusust kuni loojaminekuni. On täitsa õige, „Lõunalane“, sellest saame meie, linnatöölised, wäga hästi aru, et talupoeg töötab wara hommikust kuni hilja õhtuni.

Aga sinna weel midagi parata ei saa, sest meil puuduwad weel põllutöömasinad, näit. „traktorid“. Kui talupoeg saab masinad, siis loodame, et ka talupojad maal hakkawad wähem tundisid päewas töötama kui praegu. Ja weel kogum niisama palju tundisid kui linnatöölinegi.

Kõiki neid talupoegade hädasid ja wiletsusi peab praegu nõukogualitsus ja W. K. partei kõige rohkem silmas.

Et talupoegade elu kiiremini paraneks, on kawatsus juba tänawu aasta talupoegade maksusid wähendada.

Hüüdsõna: „Töölised ja talupojad, ühinege!“ Teie ei taha küll sellesse hüüdsõnasse uskuda, aga küll näete, et see hüüdsõna leiab igalpool talupoegade hulgas wastukaja. Selle hüüdsõna all just meie, töölised, tahame talupoegadele näidata, et meie, linnatöölised, oleme teiega, talupojad.

Mis puutub weel teistesse küsimustesse, näit. hindade odawnemisesse, siis peab ütlema, et sits, saapad ja teised ained, wõrreldes 1924 a. algusega, üle poole odawamaks läinud ja hindade alanemine kestab ikka ühtesoodu edasi.

Nõukogualitsuse eesmärk pole see, et hinnad ja tööpalk peawad olema just need samad, mis enne sõda olid. Ei, meie eesmärk on see, et hindasid weel odawamaks teha, kui nad enne sõda olid, ja tööpalka weel kõrgemale tõsta sõjaeelsest tasapinnast.

„Lõunalane“, soowitan, et teie rohkem majandusliku elu edenemisele kaasa aitaks, rohkem energilisemalt seltskonna tööst osa wõtaks jne.

Kui teie ise igaltpoolt tegelikult osa wõtate ja ajaratta käiku silmas peate, siis poleks meil sarnast kirjawahetusi tarwis olnud.

Laboristo.

„Punane Putilowi“ tehas.
Leningrad,

Walguse kiir rewolutsiooni päikesest.

(Selino asundus, Kingissepa kr., Leningradi kub.).

16. weebr. oli meil asunikkude üldkoosolek, kus esines sm. Rätsepp pikemate seletustega kooli, klubi ja kooperatiiwi küsimustes.

Pääle pikemate waieluste wõeti kooli küsimuses wastu otsus, et kooliõpetaja peab eestlane olema, sest lastel on liiga raske kohe Wene keelega pääle hakata ja kooliõpetaja peab kaasa aitama ühiskondlikus töös.

Klubi ja kooperatiiwi küsimustes anti ka pikem seletus, mis wäga tarwilik oli igasuguste arusaamatuste kaotamiseks.

Asunikud olid õnnest õõwasti huwitatud, sest ta oli meile kiireks rewolutsiooni päikeseks, mis paljusid asju ja küsimusi walgustas.

Linna töölised, saatke tihedamini maale oma seltsimehi, sest sellega kindluneb side maa ja linna wahel.

Paberimäärija.

Perekonnaõhtust — tantsuõhtu . . .

(Koschki walla Eesti asundus, Samaara kub.).

Hariduseselts körwaldagu kõlbmatud liikmed juhatusest. Mustad jõud jätku omad sepitsused järele.

8. weebr. korraldas harjelts „Wabadus“ Lohuküla kooli saalis maksuta perekonnaõhtu oma liikmetele. Juure tuli 20 uut liiget.

Eeskawas oli: keelpillide ja laukoori ettekanded. Esimene täitis oma osa kaunis hästi, kuna teine hääks ei arwanud pidule ilmudagi.

Omas sissejuhatuse õnnes paneb seltsi esimees kõigile kooswiibijatele südame pääle, et tänast õhtut täitsa perekondlikult läbi wiia. Leidku iga wäärnähtus kollektiiwset arwustust, lahendust jne.

Kuid need sõnad olid ainult „hani selga wesi“. Orkester ei jõudnud oma paladega lõpulegi, kui juba tantsuhimulised kihelema hakkasid . . . Pillimees tassitakse püünele ja tants algab, mis kestab üle poole öö . . .

Ei saa waikselt mööda minna sellest, et kõige selle „hüppepidu“ korraldajaks oli keegi eestseisuse liige, kes enne tublisti „kuraasi“ wõtnud.

Samal ajal luuras „keegi“ ümber harmaja, et mõne agarama tegelasega „arweid“ õiendada. Kuid pidagu see „keegi“ meeles, et tema salasepitsuse tagajärg on — seebi mull.

G. W.

Pidu koolimaja ehitamise hääks.

(Dno Eesti asundus, Pihkwa kub.).

15. weebr. korraldas Dno Eesti klubi wäljasõidu Semmenka jaama, kus pandi toime pidu koolimaja ehitamise hääks.

Pidulisi oli kaunis hulgake kokku tulnud, pääasjalikult wenelasi. Ainult korda püüti pidul rikkuda.

Maamees.

Saatke kooliõpetaja.

(Selino asundus, Kingissepa kreisis, Leningradi kub.)

Omal wiimasel üldkoosolekul otsustasid meie asunikud pöörata haridusosakonna Eesti sektsiooni poole nõudmisega saata kooliõpetaja, kes õpetaks lapsi Eesti ja Wene keeles.

Haridusosakonna Eesti sektsioon pidagu meid silmas ja saatku meile juba warakult kooliõpetaja. Wastasel korral jääwad meie lapsed ilma hariduseta.

Külaline.

Ettewalmistus rahwuswahelisele naispäewale.

(Selino asundus, Kingissepa kreisis, Leningradi kub.).

Meie naisseltsilised walmistawad südikalt rahwuswahelisi naistööliste päewa (8. märtsil) wastu. Kawatsetakse sel päewal korraldada pidu.

Puudub ainult wastaw kirjandus. Oleks wäga soowitaw, et selleks päewaks ilmuks siia mõni seltsimees, näit. Tunsker, kes annaks pikema seletuse selle päewa kohta.

Külaline.

Noorte elu.

Kiriklikkudele tembutustele asuwad wastutööle komnoored.

Punased warrud.

(Tikopesa asundus, Kingissepa kr., Leningradi kub.).

Ka wanemad inimesed, halwa tee pääle waatamata, wõtsid osa. — Kohalikud organisatsioonid jagasid kingitusi. — Uued pioneeride rühma ja klubi liikmed. — Ettetulnud wea parandawad noored ära.

Tikopesa noorte kollektiiw ja klubi korraldasid 14. weebr. punased warrud. Waatamata porise tee ja sajuse ilma pääle kogus kaunis hulk rahwast koolimajasse. Iseäranis wanemaid inimesi oli tulnud palju, mis näitab nende huwi punaste warrude wastu.

Piduliku koosoleku awamise ja juhatuse walimise järele õnneles L. T. K. U. õppur Aben punaste warrude tähtsusest. Pääle õnnet luges ta ette mälestuslehed, mida pühendasid Tikopesa organisatsioonid oktoobrilastele. Sellele järgnesid terwituskõned ja kingitused. Noored oktooberlased: Wladimir Sommer, Elsa Reo ja Elbe Karu-Pöögelman wõeti wastu Tikopesa Wiktor Kingissepa nim. pioneeride rühma liigeteks. Neile kingiti sellekohased punased kaelasidemed ja märgid.

Niisama wõeti oktooberlased wastu kohalise klubi liigeteks.

Koolinõukogu annetas 10 rubla, millega asutatakse wäike raamatukogu oktooberlaste auks.

Klubi annetas Marxi ja Lenini kujud.

Lõpuks said sõna ka laste emad. Selle järele algas kontsert osa. Astus wälja laulukoor ja esines näitering ühewaatuslise pilkenaljaga walgest Eestist.

Publikumil jäi järele hää meeleolu, wäljaarwatud üks wäike nähtus. Nimelt üks oktooberlane oli eksikombel rohkem kingitusi saanud ja see tekitas nurinat. Kuid meie, Tikopesa W. L. K. N. U. kollektiiwi noored, anname oma kindla sõna selleks, et wea wiibimata ära parandame.

Süserään.

Punased matused.

(Eesti-Haginski as., Kaukaasias).

Rewolutsiooniline korraldus. — Endine köster toetab noorte rewolutsioonilikkust. — Wanaeidekeste juttu ei wõi tähele panna.

Weebruarikuu esimestel päewadel maeti maha rewolutsioonilisel korraldusel asunduse noor, Eesti töörahwa ülikooli õppur Anton Järmuska. Puusärki paneku puhul mängis puhkpillide koor leinamarssi. Kodust wäljamineku teel — niisama leinamarssi, rongikäigu eel kanti punast lippu.

Haudalaskmise puhul õneles seltsimees Strööm. Ta seletas usu mustemaid ja pimestawamaid külgi, awaldas kaastundmust seltsimehe lahkumise puhul. Õneles ka endine köster Müller südamelikus kaastundmises, esimeses reas hariduspõllul töötawa seltsimehe kaotuse puhul ja soovitas noortele mitte loobuda rewolutsioonilisest ülesannetest hariduse alal.

Sm. Järmuska matmine ilmalikul kombel näitas, et maamulda wõib sängitada ka ilma papita. Wanad eidekesed tõstsid küll suurt kära, kuid noored on arusaamisele jõudnud, et kiriku poolt matmine tühi jaburdamine on.

J. A. T.

Muutke kirik klubiks.

(Wõtshowa asundus, Tompi kreis, Leningradi kub.).

Edu poole püüdja noorsugu on jõudnud omale keskkoha luua — klubi näol. Liikmete arw pole suur, kuid siiski korraldatakse pidusid. Klubi wastas on kirik. Tal on weel kaunis suur poolehoid. Wanaaasta õhtul jumalakumarduse ajal warastati ühel peremehel hobune saaniga ära. Kantslist kuulatati — see olla uskmatute töö.

Wõtshowa noored, aeg on tulnud, kus ei pea olema sarnaseid jumalaid ja wargaid, seepärast heitke kõwa pimestaw jumalus ja muutke kirik klubiks. Siis pole karta ei walgust ega jumalat. Praegu elab aga kool wiletsas majas, teda wõiks siis praegustesse klubi ruumidesse mahutada.

— n.

Noored, andke usuisale „otstawka“.

(Riskuwitsa asundus, Trotski kr., Leningradi kub.)

Mõnda osa meie noortest oskab usuisa Maasing oma wõrku tõmmata sellega, et nendel oma laulu ja keelpillide koor.

Arusaajamad noored peawad selle wastu ellu kutsuma lugemistoa ehk mõne teise kultuur-hariduslikku organisatsiooni, kus kõik noored wõiks koos käia, endid arendada ja mõistlikku lõbu saada. Sääli wõite organiseerida igasugused ringid.

Pääle selle kutsuge ellu oma organisatsioon — noorte ühing.

Riskuwitsa noored, ärge jääge teiste asunduste noortest maha.

Nägija.

Pimeduse wäerinnal tähtsamaks sõjariistaks on noortel — ajakirjandus.

Wähe tehtud ajalehtede alal.

(Nurmekunde asundus, Tweri kub.)

Konokowa küla noortering Nurmekundes on õige mitmesugust tööd teinud, kuid wähe on tähelpanu juhitud ajalehtede laialilaotamise hoogtöö pääle. Keegi pääle noorteringi, kui organisatsiooni, ei telli keegi ajalehti. Noortering tellib „Edasi“, „Siberi Teataja“ ja kohaliku kreisi ajalehe. Tahetakse lehte küll lugeda, kuid keegi ei taha ise tellida.

Noortering, juurenda ajalehtede arwu, sest 3 eksemplaari 30 talu pääle on kui tilk merde.

„Oma ringi liige“.

Wõtke teistest eeskuju.

(Kuusiku asundus, Opaarino wallas, Põhja-Düüna kub.)

Asunduses elab 25 perekonda eestlasi, nende hulgas on kaunike hulk noori. Asundus on teistest maha jäänud. „Edasi“ walgustab ainult 3—4 talu. Noored saadawad aega mööda roppude lauludega ja munde wäärnähtustega.

Igatahes on, minu äranägemise järele, mõistlikum, kui ka meie asundus teistest eeskuju wõtaks ja „Edasi“ telliks, siis hakkab ka meie töö edenema.

Hiiglane.

Uue elu-oin loomisel.

Wastuoksa.

(Eesti Haginski asund., Mustamere kub.).

„Edasis“ nr. 40, keegi Sulewist pahandab, et Leningradi õppima sõitnud noored olewat küla ära unustanud. Kuid meil Eesti Haginskis on wastuoksa. Niipalju kui meie õppiwad noored on kodu kirjutanud, keegi nendele ei wasta.

Skorpioon.

Seltsimees, kellele kallid ühiskondlikud huwid.

Hiljuti paigutati Eesti Haginski asunduses maamulda sm. Järmuska, kes oli üks neist, kes ei ajanud kasusid toga, waid kel olid kallid ühiskondlikud huwid. Sm. Järmuska oma wiletsa terwise pääle waatamata wõttis osa muusika ja laulu ringist, niisama oli kohalikus kooperatiiwi töös eeskujulik liige ja kaasaaitaja.

Läinud sügisel astus ta õppima Eesti Töörahwa Ülikooli. Kuid põhjamaa kliima sundis teda lahkuma koolist ja kodukülasse tagasi tulema, kus ta tiisikusesse ära suri. Enne surma pärandas ta osa oma waranduset tuleõnnetuse läbi kannatanud naabrile. Seltsimehe wiimane soow oli, et tema puusärgi juure ei tohi kutsuda pappi ega matta jumalasõnaga.

Skorpioon.

Meeletuletuseks!

Kui sul „Edasi“ tellimine märtsikuu pääle uuendamata on, siis tee seda täna ehk homme. Wastasel korral wöid märtsikuu esimestest uritest ilma jääda.

Talitus.

Ennastsalgawa wisadusega tehtakse tööd.

Noorte ühing leiab poolehoidu.

(Allmäe asundus, Stawroopoli kuberm.).

Waatamata ususeltsi pääle, mis asunduses tegutseb, on märgata edu asunduse noorsoo elus. Läinud aasta juuni kuus organiseeritud noorte ring leiab poolehoidu noorte hulgas. Tellitakse ajalehti, 10. jaanuaril peeti ära lastepidu. Tööd takistab noorte hulgas poolehoidu leidew „tipsutamine,“ mille otsekohesteks tagajärgedeks on plekk — klaasi asemel koolimaja akende raamides. Noored, teie kohus on neid wigu parandada. Omaküla Sass.

Tüdrukute arw kaswab.

(Nurmekunde asundus, Tweri kuberm.).

Aasta tagasi, mil organiseeriti W. L. K. N. U. ringike Konokowa külas. Siis oli meil 15 liiget, kelledest 33 protsent tüdrukuid. Nüüd on meil juba 23 liiget, tüdrukuid 40 protsent. Ring wiis läbi komnoorsoo Lihawötted ja Jõulu pühad. Talupoegade jaoks korraldati 12 kõnet, 8 rewolutsioonilist näidendit, lasti wälja 4 seinalehe numbrit, üldiseid koosolekuid 17, puksseeriti wälja usuisa ja wöeti palwemaja klubi alla. Meie seast kaks liiget töötawad külanõukogus ja kaks waeste abiandmise komitees. See on siis meie aastane töö.

E. Wiibus.

Ei tohi klubisse minna.

(Domkino asundus, Oudowa kr., Leningradi kub.).

Meil on kolm Raudmundi jüngrit, kes rahwast kantslist noomiwad, et nad pidudel ehk teaatris käiwad, sest sääl õpiwad ainult rumalust.

Domkinlased, sarnaste isikutega, kes rahwast pimestawad, ei wöi teil midagi ühist olla. Mööda sõitja.

Ehitame uut klubi.

(Wana-Puura asundus, Trotski kr., Leningradi kub.).

9. weebruaril korraldas meie klubi tööpäewiku materjaali walmistuseks uue klubi jaoks. Tööst wöttis osa 13 inimest. Walmistati 80 palki. Weel on tarwis walmistada 70 palki. Noored lubasid tööd jatkata.

Loodame, et ärksamad talupojad weawad materjaali klubi juure.

Talupojad teawad, mis jaoks on nendele tarwis ilus, ruumikas klubi. Asutamisel on mitmed põllumajanduslikud organisatsioonid, nagu piima, sugupulli, turbatööstuse ühisused. Nendele on ruumisid tarwis.

Selle kõigile töötawad palwewennad wastu. Kuid küll talupojad saawad aru, kellega ta läheb, kas pawewendadega, wöi arusaajamate talupoegadega.

Talupojad ei lähe pimedatega ühes.

Z. O.

I. astme parteikool Toropetsi klubis.

Uhiskondlik poliitilise ringi ja agaramad noorte ühingu liikmed organiseerisid klubis 1. astme parteikooli. Kool töötab et teiste koolidele järele jõuda, kaks korda nädalas Eesti sektsiooni juhatusel. Pääle kuulajate wötab kooli tööst osa ka rohkel arwul klubi liikmeid.

Kooli kuulajate arw on 28 inimest. Harwa, kui mõni wäga mõjuwal põhjusel juhtub ära jääma. Kool töötab kuulajate isetegewusel: esiteks teeb keegi korrajärele ettekande aine üle, kellele 1—2 wastu waidleb ehk ettekannet täiendab, kuna pärast läbirääkimisi weel kõik küsimused kollektiiwselt uuesti läbiarutatakse. Tööpäewa õhtute puudusel töötab ring nüüd puhkepäewiti, mõnda ettekannet kuulates ja kastikogutud küsimusi harutades, mille pohta suurt huwi tuntakse. Kosta.

Teadus ja tehnika.

Lihaksed ja toiduaine.

Prantsuse õpetlane Rinee on mitmeaastase uurimise järele selgusele jõudnud, et toitu on kasulikum süüa toorelt, kui keedetult. Toorest toidust arenewad paremini lihaksed. Et aga meie köht on harjunud keedetud toiduga, siis soowitab tema spordimeestele aegajalt ja wähesel arwul (nagu arsti rohie) toorelt toitu süüa, eritt liha ja munne. See wöib tema arwates täita alalise toore ainetega toitmise aset.

Uulitsate pesemine ja pühkimine.

Londoni uulitsatele ilmus algupärane automobiil, mis ühtlasi peseb ja pühib uulitsaid. Esimeste rataste ees on toru, mis walab uulitsale tugewas woolus wett. Tagumiste rataste taga on suur hari, mis pöörleb horitsontaalse telje ümber. Selle harja otstaebe on — märjakskastetud uulitsat pühkida. Lisaks on weel jalgteede pühkimiseks mõlemile poole automobiili asetatud ümaritud harjad.

Kõike seda tegewust juhitakse mehaaniliselt mootoril istuwa autojuhi poolt. Automobiili liikumise kiirus on 12—17 wersta tunnis.

Telefoneerimine walguse abil.

Professor Rankin andis Inglismaal Britannia Teaduse Akadeemiale aruande wöimalustest, telefoneerida walguse kiirte abil.

Uue ülesleiduse sisu on järgmine: walguse laine on mitu korda lühem lainetest, mida harilikult tarwitatakse raadio-telegraafi edasiandwas aparaadis. Selle tõttu wöiwad nad kasutada peeglite ja kumera klaaside süsteemi tarwitusele wõtmise juures, mille kaudu on wöimalik edasi anda kõnet igale poole. Selle juures muutuwad saadetud lainete omadused wastawalt häältega. Wastuwõtmise aparaadi hääled, mis edasiantud walguse lainte kaudu tuuakse hääled uuesti kuuldawale walguse kiirte tegewuse läbi, foto elektri batareis. Walguse kiirte mõjul tekiwad batareis elektri lained ühe ehk teise jõulised, mis ära ripuwad kiirte omadustest.

Lõpuks teostatakse siis sarnasel teel elektri häälte edasiandmist, mis tarwitatakse harilikus telefonis.

Isekirjutaja telegraaf.

Praegusel ajal leiab Ameerikas suuresti laialilaotamist uuesüsteemiline telegraafi übendus — kiirte abil kirjutaja. Teate, mis antakse edasi telegraafi teel, saadakse wastuwõtmise jaamas äratrükituna. Selle uue süsteemi järeldusel wäheneb öö wahikorra tarwidus telegraafis, sest et teated, mis edasi antakse terwe öö, saadakse wastuwõte jaamas juba automaatselt äratrükituna kätte.

Sarnase isekirjutaja ülesseadmise juures enese tuppa, wöib tarwitaja saada telegraafi teateid sellesama mõnususega, millised kuni wiimase ajani olid omased ainult telefoni kaudu.

Mitmesugust.

Hirmu arstimine.

Wiini nerwopatoloog (närwihaiguste eriteadlane) Ludwig Stein awas uue orgaanilise abinõu hirmu ja kartuse haiguste arstimiseks. Iga sarnase seisukorra juures antakse sisse teatawaid rohtusid südame haiguste wastu. See arstimine on põhjendatud selle pääle, et hirmu tundmus kutsutakse wälja äkilise werejoeksuga pääajusse. Selle abinõu järeldusel suureneb südame tegewus. Pääaju saab werustatud enam plaanikindlalt ning selle kaudu körwaldatakse hirmu põhjused.

Kirjawastused.

Koschkilasele, Samaara kub. Niipalju kui kirik ja kirikuteenijad ilmawaate poolest meie poliitilistest waadetest lahku lähewad, ei wöi isik, kes kiriku nõukogu esimehena, kult. haridusliikudesse asutustesse walitud saada. Mis puutub koolinõukogusse, siis on see juba W. S. F. N. Wabariigi põhiseaduse järele lubamata, seda enam, et põhiseaduse järele kirikuteenijatel üldse hääle ega walimisõigust riiklikkudesse asutustesse ei ole.

Nirk, Sulewis. Parem on kui iga sõnumile juure lisate pääle warjunime ka oma öige nime ja adressi. Ei suuda ju kõikide warjunimesid meeles pidada seda enam, et neid tihti wahetatakse.

Harak, Pogorelkas. Et kod. Teppor warjas omad wäärtasjad kod. D. Juhkami juure ära, et mitte põllumajanduslikku maksu tasuda, sellest teatage kohalikule wallanõukogule, kes peab asja kohta selgusele jõudma.

W. P., Usmina wallas. Koolidesse wöetakse wastu sügisel. Teil tuleb juba kewadel astuda noorte ühingu kaudu selleks sammusid. Wastuwõtmiste tingimused saate teada walla hariduse osakonnalt. Teil tuleb warakult ära otsustada, missugusesse kooli teie soowite astuda, kas tööliste fakulteeti, partei kooli jne.

„Koidulane,“ Kalunga kub. Paneme lehe kaastöö arwel käima. Kirjutage.

Kuulaja, Tshernetsowist. Meid ei huwita isiklikud asjad. Kirjutage midagi ühiskondlikust elust, näit. põllumeeste seltsist jne.

X. O., Pugrist. Teie wiimased sõnumid ilmusid. Kaks wiimast sõnumit saime kätte. Ilmuwad.

Märt Mõru, Wolosowost. Inwaliidide artelli raharaiskamise protsess kod. Serebranniku poolt ei paku suuremat huwitust. Jääb tarwitamata.

J. L, Sulewis. Kod. Reinolile on „Edasi“ 1. jaanuarist käima pandud. Raha — 3 rbl. 50 k. on käes. Wiga seisab postis.

Asunduse liige, Petrowo asunduses. Sõnum on hiljaks jäänud. Jääb tarwitamata. Kui sarnased nähtused korduwad, siis kirjutage. Ehk leiate teisi aineid, mille üle kirjutada.

Eilane börse:

Keskkassa kohustused			tsherw.
„	„	märtsiks	$100\frac{7}{8}$ „
„	„	aprilliks	$99\frac{5}{8}$ „
„	„	maiks 6 kuu p.	$99\frac{3}{4}$ „
„	„	„ 3 kuu p.	$98\frac{1}{4}$ „
„	„	juuniks	98 „
„	„	juuliks	97 „
Naelterlingid	9 rbl. 26 kop.	— 9 rbl.	27 kop.
Dollarid		1 „	$94\frac{1}{2}$ „
Rootsi kroonid		51 „	$87\frac{1}{2}$ „
Prantsuse frangid		10 „	— „
Soome margad		4 „	85 „
Talupoegade laen		— „	90 „
I. wõidulaen		3 „	10 „

Teadaanded.

Haridusmaja teaatri harjutuste järjekord.

Neljapäewal, 26. weebr.
kell 8 Noorte teaatri liigetega tutwunemine.

Needel, 27. weebr.
kell 8 „Emake maantee“ (pääproow).

Wast. instruktor-organisaator.

Haridusmaja teaatri liigetele.

E. T. U. näiteringist Haridusmaja teatrisse üle tulnud liikmed, kui ka endised liikmed, kes seni weel näitemängu osades ei ole esinenud, palutakse neljapäewal, 26. weebr., kell 8 õhtul Haridusmajasse ilmuda.

Wast. instr. organisaator.

Järjekordne Harmaja ekskursioon on puhkepäewal, 1. märtsil, **tööstuslisele wäljanäitusele,** (25. Oktoobri prosp. nr. 58), Osawõtu maks 10 kop. Kokkukogumine kl. 1 päew. Harmajasse. Ekskursioon on seepärast tähtis, et ta tulewal nädalal korraldatawa loenguga „tööstuse tõstmise üle“ ühenduses on.

Klubi juhatus.

Täna teaatrites:

Akadeem. riiklik ooperi ja baleti teaater
„Ромео и Джульетта“

Akadeemiline riiklik draama teaater
„Джентельмен“

Akadeemil. riiklik wäike ooperi teaater
„Танец стрекоз“.

Riiklik suur draamateaater
„Крона и плащ“

Rahwamaja
„Николай I“.

Punane teaater.
„Джон Рид“.

Teaater „Юных Зрителей“.
«Конек-Горбунок».

Muusikaline komöödia
„Марица.“

Passaž
„Его Величество“

Ukraina teaater.
„Страшна помсти“

Wastutaw toimetaja: **K. Treufeldt.**
Wäljandaja: **Eesti Kirjastuse Ühisus**

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Laupäewal, 28. weebruaril s. a.

Suur spordi-pidu

Harmaja spordiringi korraldusel.

1. Mitmesugused spordi etteasted.
2. Kontsert — paremate jõudude poolt (prof. Berg, Tjuntina jt.)

Sissetulek läheb spordiabinõude muretsemiseks.

Algus punkt kell 9 õhtul.

Lõpuks kollektiiwsed mängud.
Pääsetähed 50 kop. — 1 rbl.

Puhkepäewal, 1. märtsil s. a.

Teaatri-õhtu.

I. kord kantakse ette

„Emake maantee“

Schmidt-Bonni draama 3 w.
Näitejuht W. Rätsepp.

Uued dekoratsioonid!

Algus kell 8 õhtul.

Kuremaa asundus.

Trotski kreisis, Leningradi kub. wõtab „Edasi“ pääle tellimisi wastu

sm. Leebret.

Punases nurgas ja Räätsise koolimajas kooliõpetaja **Walk.**

Oudowas

Eesti Haridusmajas wõtab „Edasi“ pääle tellimisi wastu

sm. Mahkats.

Sääl samas **on müügil poliitilist, põllumajanduslikku ja kooli kirjandust ning igasuguseid ilukirjanduslikke raamatuid.** On saadawal ka weel kalendrisid 1925 aasta pääle 15 kop. tükk.

Tähelepanemiseks kooliõpetajatele ja klubidele:

Kes soowiwad laulukooridele **nootisid paljustada,** saatku originaal ühes tellimisega ja tähendusega, mitu eksemplaari tarwis on, Oudowa Eesti Haridusmaja juhatajale sm. A. Mahkatsile.

Tikopesa asunduses

wõtab „Edasi“, „Orase“ ja „Säde“ pääle tellimisi wastu

Aleksander Kast.

Kusnetski haigemaja Kusnetski nõt, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spetsialistide ja asistentide poolt kellc 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Raskejalgsete konsult. **Unematel met.** järelwastamine ja arstimine. **Sifilis** 606 914 **tripper** teraw ja kroonik. **Sugupõimetus** masf. ja elektrij., hambaarstim. ja kunstlikk hamb. Arstide k. tõum. kodu.

Erihaigemaja, isemise-, naiste-sünnitamise-, lõike-, hamba-, kurgu-, körwa-, nina- ja suguhaigused. **Sifilis** (606—914), põiehaigused, **tripper.** Wastuwõtte tunnid eraiaadel hom. k. 9 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Dr. Grünberg Wostantje (end. Snamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktoobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud. **Sifilis** (914 ja t.) ja **tripper** (terawak. ja krooniline). Suguorgaanide igakülgne arstimine.

Wil. welsker-ämmaemand

H. N. Witkin-Kolpakowa uuendas wastuwõtmist: nõuanded ja abi raskejalgsetele, sünnitajatele, naistehaigused. Kella 10. homm. kuni kella 7 õht Troitskaja 11, krt. 7. Sissekäik paraadukiest.

Uuendage õigeasti „Edasi“ tellimisi!

Suurendage „Edasi“ tellijate arwu!

Типография Коминтерн, Государственное изд., Екатерингофский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 3935.